

EDITORIAL

Qualsevol persona que visiti un dels museus d'Europa que contingui obres d'art anteriors al segle XIX i posteriors al segle III dC. observarà que el dipòsit de la fe cristiana resulta indispensable per entendre la majoria de les seves imatges. Bona part de l'art europeu —pintura, escultura, arquitectura, literatura, música... — esdevé incompreensible sense el coneixement dels dogmes, litúrgies i discursos morals del cristianisme. Per desxifrar, doncs, el codi visual i literari de la cultura europea, la coneixença de la nostra religió és indispensable. Des d'un punt de vista estrictament cultural, doncs, es pot considerar pertinent demanar als nostres governs que, al costat de les aportacions jueves, greco-llatines i germàniques, es dediqui un temps a esmentar la consciència dels nostres orígens cristians i a postular el seu ensenyament a l'escola i la seva difusió a través dels mitjans de comunicació.

De fet, l'actual Europa, més que no pas un espai físic ben delimitat, és un esperit col·lectiu caracteritzat per la proclamació dels drets humans com a codi moral comú, la democràcia política —i l'ideal de la democràcia social— així com per la laïcitat o separació de les esglésies i l'estat. Els cristians, al costat de les evidents pàgines negres per les quals hem de demanar constantment perdó, podem afirmar amb satisfacció que bona part de la construcció de l'actual Europa va començar amb la cristianització del vell continent. I en aquesta construcció hi van tenir un paper molt important el monacat benedictí en general i el Cister en particular.

La primera articulació històrica de la geografia europea va ser fruit de l'expansió dels monestirs benedictins que van teixir una autèntica xarxa de gran influència social i econòmica i van anar conformant un imaginari col·lectiu alhora que conservaven el llegat clàssic a les seves biblioteques. No endebades Pau VI va proclamar Sant Benet com a pare d'Europa. I al segle XI, quan era una idea impensable, l'expansió dels monestirs cistercencs —més de 700 monestirs nous en 100 anys!— els monjos blancs van articular la primera institució comuna d'Europa: el capítol general de l'orde, en principi anual, que aplegava els abats de tots els monestirs del Cister per debatre problemes comuns i trobar-ne solucions. Precisament la Fundació de Poblet dedica el seu primer seminari del 2005 al tema de "el Cister i Europa". No podia ser més oportú.

D'aquí a poc temps els ciutadans i ciutadanes del nostre país seran convocats a un referèndum per aprovar, si s'escau, un nou Tractat de la Unió Europea. Considerem que és una ocasió perduda haver-se negat a proclamar, a la part dogmàtica del Tractat, les principals arrels de la identitat occidental.

Aprofitem l'avinentesa per donar la benvinguda al nou arquebisbe de Tarragona, Dr. Jaume Pujol, i desitjar-li encert en la seva tasca pastoral. És prou conegut que una part del Poble de Déu avui no se sent escoltat pels seus pastors i que experimenta tensions internes i ferides de vegades prou doloroses. Deia Goethe: "si divideixes pots guanyar, si uneixes dirigiràs". Us demanem a tots la pregària per tal que, tant a Tarragona com a tota l'Església, els nostres pastors maldin per ser autèntics sagraments d'unió.

Aquesta revista us arribarà a les mans pels volts de Nadal. Desitgem que al llarg d'aquestes festes Déu penetri els nostres cors, no ens deixi anar per camins d'idolatria i ens guii per camins eternals (salm. 139). Bon Nadal i millor Any Nou!

DUES PARAULES

Escriu R.M. Rilke:

*VISC la meva vida en cercles creixents,
que passen per les coses.
L'últim potser no el completi,
però ho he d'intentar.*

*Giro al voltant de Déu, la remota torre.
Hi giro fa ja mil·lennis,
i no ho sé encara: sóc falcó, tempesta
o grandiosa cançó.*

Així comença *El llibre de la vida monàstica* de R.M.Rilke

I jo a partir d'aquests versos voldria avui dir-vos dues paraules.

Una paraula: penso que vosaltres, d'alguna manera, esteu vivint la bellesa d'aquests versos en la vostra vida. Viviu la vida en cercles que passen per les coses, lluiteu perquè les coses no us aclaparin, busqueu obrir-vos a horitzons on poder respirar millor; es tracta d'aquest esforç per ampliar el cercle, per tenir més aire per respirar, per viure en un clima més gratificant...

En realitat tot el vostre esforç a la feina, a la família, als vostres ambients és un esforç per una vida més humana, de més qualitat; una vida en la qual busqueu més gust, més sentit, una realització més plena...

En el fons tot plegat és girar al voltant de Déu, que vol per a nosaltres una vida més humana, amb més gust, amb més sentit...

I és que en el fons Déu i l'home coincidim. I crec que això és una cosa que tots necessitem: viure amb la consciència viva que Déu és a prop nostre. En defini-

DOS PALABRAS

Escribe R.M. Rilke:

*VIVO mi vida en círculos crecientes,
que pasan por las cosas.
El último quizás no lo complete,
pero lo he de intentar.*

*Giro en torno a Dios, la remota torre.
Giro hace ya milenios,
y no sé aún: soy halcón, tempestad
o grandiosa canción.*

Así comienza "*El libro de la vida monástica*" de R.M.Rilke

Y yo a partir de estos versos querría hoy decirlos dos palabras.

Una palabra: pienso que vosotros, de alguna manera, estáis viviendo la belleza de estos versos en vuestra vida. Vivís la vida en círculos que pasan por las cosas, lucháis para que las cosas no os agobien, buscáis abriros a horizontes donde poder respirar mejor; se trata de este esfuerzo por ampliar el círculo, por tener más aire para respirar, por vivir en un clima más gratificante...

En realidad todo vuestro esfuerzo en el trabajo, en la familia, en vuestros ambientes es un esfuerzo por una vida más humana, de más calidad; una vida en la cual buscáis más sabor, más sentido, una realización más plena...

En el fondo todo ello es girar en torno a Dios, que quiere para nosotros una vida más humana, con más sabor, con más sentido...

Y es que en el fondo Dios y el hombre coincidimos. Y creo que esto es algo que todos necesitamos: vivir con la conciencia viva de que Dios está cerca de nosotros. En definitiva, vivir aquellos otros versos de Rilke:

tiva, viure aquells altres versos de Rilke:

*Oh tu, Déu Veí, si en la llarga nit
et crido més d'una vegada amb cops forts,
és perquè a penes et sento respirar...
Jo escolto. Fes-me un petit senyal.
Molt a prop estic de tu.*

Tu, jo, tots... cridem a Déu, perquè ens cal saber si som falcó, tempesta o grandiosa cançó...

Però jo això no t'ho puc dir ni aclarir... Ets tu mateix qui ha de cridar, ets tu mateix qui ha de posar-se a l'escolta.

I no oblidis aquesta paraula que ens brinda la mateixa Escripura Sagrada: *Déu es deixa trobar per qui el busca, Déu escolta a qui el demana...*

I perquè jo crec en tot el que us estic dient; i perquè tinc la seguretat que la comunitat us estima, que Poblet és una cosa molt important per a vosaltres, com vosaltres ho sou per a la comunitat, us vull dir una segona paraula.

I la segona paraula és una invitació a escoltar amb nosaltres la Paraula; una invitació perquè cadascú en la seva vida dediqui un temps breu a escoltar aquesta Paraula de vida; uns moments per escoltar la Paraula de Déu en un temps de *lectio* amb nosaltres els monjos... I anar descobrint junts l'apassionant aventura de posar-se a la recerca d'un Déu que ens estima; i que es deixa trobar per qui el busca... La trobada amb Déu no és per descriure-la, sinó per viure-la...

I m'atreveixo a dir-te aquesta paraula d'invitació després de l'experiència positiva que hem tingut durant dos anys amb el recés d'Advent. D'aquest recés d'Advent va sortir aquest any el suggeriment per fer un recés de joves a la Pentecosta, que també ha estat un èxit. Vint joves han viscut una interessant experiència d'oració amb nosaltres. I tinc coneixement de més d'un grup de joves que no hi ha participat perquè en principi es buscava una

*Oh tu, Dios Vecino, si en la larga noche
te llamo más de una vez con recios golpes,
es porque apenas te siento respirar...
Yo escucho. Hazme una pequeña señal.
Muy cerca estoy de ti.*

Tú, yo, todos..., llamamos a Dios, porque necesitamos saber si somos halcón, tempestad o grandiosa canción....

Pero yo esto no te lo puedo decir ni aclarar... Eres tú mismo quien debe llamar, eres tú mismo quien debe ponerse a la escucha.

Y no olvides esta palabra que nos brinda la misma Escripura Sagrada: *Dios se deja encontrar de quien la busca, Dios escucha a quien le llama...*

Y porque yo creo en todo lo que os estoy diciendo; y porque tengo la seguridad de que la comunidad os quiere, de que Poblet es algo importante para vosotros, como vosotros lo sois para la comunidad, os quiero decir una segunda palabra.

Y la segunda palabra es una invitación a escuchar con nosotros la Palabra; una invitación a que cada uno en su vida dedique un tiempo breve a escuchar esa Palabra de vida; unos momentos para escuchar la Palabra de Dios en un "tiempo de *lectio*" con nosotros los monjes... E ir descubriendo juntos la apasionante aventura de ponerse a la búsqueda de un Dios que nos ama; y *que se deja encontrar de quien le busca...* El encuentro con Dios no es para describirlo, sino para vivirlo...

Y me atrevo a decirte esta palabra de invitación después de la experiencia positiva que hemos tenido durante dos años con el retiro de Adviento. De este Retiro de Adviento salió este año la sugerencia para hacer un retiro de jóvenes en Pentecostés, que también ha sido un éxito. Veinte jóvenes han vivido una interesante experiencia de oración con nosotros. Y tengo conocimiento de más de un grupo de jóvenes que no han participado

participació limitada i no s'havia estès gaire la convocatòria.

I tot plegat m'obre amb força l'esperança que entre els membres de la Germandat hi ha també set de Déu, de dedicar algun temps dins de l'acclapament del ritme de la vida que suporteu, per descobrir aspectes interessants d'aquest girar al voltant de Déu, de fer de la vostra vida una grandiosa cançó.

Amics: jo crec en vosaltres; crec que en vosaltres hi ha una riquesa espiritual desconeguda per vosaltres mateixos, i que descoberta, coneguda i valorada pot ser una cosa molt preciosa per a la vostra vida i una riquesa inestimable també per al monestir de Poblet.

I com podem anar essent conscients d'aquesta riquesa interior i fer-la fructificar de manera positiva per a la nostra existència?

Diu Jesús en l'Esclatúra: *seran tots ensenyats per Déu* (Jn 6, 45). I som ensenyats per Déu quan tenim "DOCILITAT" a Déu, és a dir quan ens deixem "tocar-educar" per la vida, pels altres, per una situació existencial, per la Paraula... perquè tots són camins a través dels quals Déu ve a il·luminar-nos i a enfortir-nos, despertant la riquesa humana, espiritual, que tots portem a dins i orientant la nostra vida personal a fi de donar-li un sentit profund, fent-nos progressar a fi de tenir els mateixos sentiments de Crist (Filp 2,5).

Josep Alegre

Abat de Poblet.

porque en principio se buscaba una participación limitada y no se había extendido demasiado la convocatoria.

Y todo esto a mi me abre con fuerza la esperanza de que entre los miembros de la "Germandat" hay también sed de Dios, de dedicar algún tiempo dentro del agobio del ritmo de la vida que soportáis, para descubrir aspectos interesantes de ese girar en torno a Dios, de hacer de vuestra vida una grandiosa canción.

Amigos: yo creo en vosotros; creo que en vosotros hay una riquesa espiritual desconocida por vosotros mismos, y que descubierta, conocida y valorada puede ser algo precioso para vuestra vida y una riquesa inestimable también para el monasterio de Poblet.

¿Y cómo podemos ir siendo conscientes de esta riquesa interior y hacerla fructificar de manera positiva para nuestra existencia?

Dice Jesús en la Escritura: *serán todos enseñados por Dios* (Jn 6, 45). Y somos enseñados por Dios cuando tenemos "DOCILIDAD" a Dios, es decir cuando nos dejamos "tocar-educar" por la vida, por los otros, por una situación existencial, por la Palabra... porque todos son caminos a través de los cuales Dios viene a iluminarnos y a fortalecernos, despertando la riquesa humana, espiritual, que llevamos todos dentro y orientando nuestra vida personal en orden a darle un sentido profundo, haciéndonos progresar a fin de tener los mismos sentimientos de Cristo (Filp 2,5).

José Alegre

Abat de Poblet.

ASSEMBLEA DE LA GERMANDAT

Discurs del president

EL 19 de juny de 2004 es va reunir l'assemblea general de la Germandat de Poblet. La trobada es va iniciar a la sala del Cubar. Des d'allí els assistents es van traslladar en processó pel claustre fins a l'església abacial on es va celebrar l'eucaristia presidida pel P. Abat. Posteriorment, a la sala capitular, el president de la Germandat, Sr. Ramon Mullerat, va adreçar el seu tradicional discurs als membres de la Germandat i als seus acompanyants. Aquestes van ser les seves paraules.

*Ce n'est pas la Règle qui nous garde
c'est nous qui gardons la Règle*

Georges Bernanos, *Dialogues des Carmélites*

Una enquesta

Al 1995 es va fer una enquesta a la Gran Bretanya, a Alemanya, als EUA, a l'Índia, al Japó i a Austràlia. Milers de persones van ser entrevistades. Les conclusions de l'enquesta van demostrar que són més els qui són capaços d'identificar els arcs daurats en forma de "M" que distingeixen els restaurants *McDonald's*, que no pas els qui poden identificar la Creu, símbol del Cristianisme¹.

El món actual ja no està regit per la fe religiosa, sinó pels dictats de l'economia i les seves exigències materials. Avui, la vida econòmica té més influència, no tan sols més que l'Església, sinó que els propis estats. Dels vint-i-cinc pressupostos mundials més importants, els nou primers pertanyen a estats i els setze següents a empreses. No fa pas gaire, l'espai dels nostres pobles estava presidit pel campanar de les esglésies; el temps i el calendari, per les festes religioses; i els horaris de treball i els esdeveniments socials, pel repic de les campanes i pels valors que això representa. Avui, aquests

valors han estat en gran part substituïts per la primacia de la producció i del benefici i per d'altres valors utilitaris.

Dos finals de mil·lenni

Un jurista modern² ha fet una comparació entre les situacions religiosa i econòmica a la fi dels dos darrers mil·lennis. A finals del primer mil·lenni, tant l'economia com la sobirania, estava "parcel·lada", ja que les economies feudals estaven supeditades a la terra, mentre que la fe espiritual de la Cristiandat (salvació mitjançant Crist i obediència a les lleis bíbliques) era "universal". Contràriament, al final del segon mil·lenni, en lloc d'una sola creença espiritual, arreu del món hi ha multitud de credos i sectes, mentre que la veritable universalitat la imposa l'economia del mercat globalitzat.

Aquest mercantilisme universal no és exclusiu de la nostra era. A la religiosa edat mitjana també es van produir mercantilismes exacerbats. A principis del segon mil·lenni, per exemple, els reis i senyors feudals concedien terres i donatius als bisbes, parròquies i monestirs i ells mateixos no van trigar a nomenar bisbes, sacerdots i abats. Ni l'elecció del papa es va escapar de les pressions de l'emperador i dels senyors feudals. Els càrrecs es

recompensaven amb beneficis eclesiàstics; les preocupacions pastorals no eren una prioritat, això quan no es practicava directament la simonia³ o el nicolaisme⁴. La reforma gregoriana i el Cister van constituir el gran viratge del segle XI. Gregori VII va dictar el 1075 el decret sobre les investidures que prohibeix als laics d'investir els clergues i al 1098 Robert de Molesmes, Alberic i Esteve Harding van fundar el *Novum Monasterium* per retornar als principis de la Regla de sant Benet.

El món actual

Avui també vivim una època de materialisme i de gran insatisfacció. No és acceptable tranquil·litzar-nos dient que vivim un període de crisi. Les crisis no sols es caracteritzen per mutacions radicals sinó per la seva transitorietat. El món anterior es caracteritzava per llargs períodes d'estabilitat i curts períodes de canvi o crisi. La vida d'un agricultor de

principis del segle XI no variava gaire de la d'un altre de finals del XIII. Avui el món està en constant mutació i moltes coses es fan obsoletes en pocs mesos. És una antinòmia parlar de crisi constant. L'home cada dia sap més coses i en té més, però no és més feliç. Podríem dir, com el polític americà Thomas Paine, al 1776: "Aquests són temps que posen a prova les ànimes del homes"⁵.

El món es caracteritza per la globalització (un món interdependent econòmicament, social i política, el "global village"⁶); per la revolució tecnològica (els avenços tecnològics alteren la textura de la societat moderna, la "societat de la informació"⁷); pel neo-capitalisme liberal (més prop de Davos que de Porto Alegre); pels "leit motifs" de la producció, la competència i el consum; per la desigualtat i la pobresa (4.000 milions d'habitants -2/3 de la població- viuen en estat de pobresa) i pel fet que la diferència entre

Foto: BEDMAR.

El president de la Germandat, senyor Ramon Mullerat, al costat del P. Abat, en un moment del seu discurs.

els qui tenen i els qui no tenen s'amplia; per la ruptura de l'equilibri entre la seguretat i la protecció dels drets humans; per trobar-nos en un món on l'home se sent perdut i no troba el sentit de la vida. El progrés material no va acompanyat d'un progrés espiritual. Com deia un pensador hindú: "el món d'avui ja té un cos, però li falta un ànima".

Ser agraïts

Hem de donar constants gràcies a Déu pel do de la fe. La fe en general i la fe en els valors que representen la nostra filiació a Poblet. El llibre indi de la Bhagavadgita diu que un home consisteix en la fe que hi ha en ell; el que és la seva fe, això és ell⁸. Fe centrífuga i no centrípeta. La fe sincera i senzilla. Hans Küng, en les seves memòries⁹, diu que el dia que va tornar a casa sabent nedar va quedar impressionat. "Sé nedar", "l'aigua em sosté". L'experiència va ser per ell una il·lustració de la gosadia de la fe, que no pot ser demostrada mitjançant un curs en sec sinó que senzillament ha d'intentar-se.

Hem de felicitar-nos també pel fet que la vida ens hagi permès vincular-nos al Cister i de participar en aquesta concepció de vida i dels valors espirituals al cultiu dels quals els nostres germans de la Comunitat s'han lliurat plenament. D'aquesta concepció en voldria remarcar l'equilibri entre l'espiritualitat i la cultura ("ora et labora"). En contrast amb l'espiritualitat dels dominics i l'humanisme dels jesuïtes, destaca la simplicitat¹⁰ i l'equilibri de l'esperit benedictí en la seva commixió d'oració i cultura.

A través de la Memòria lligida pel Sr. Secretari, hem pogut comprovar una vegada més la quantitat i qualitat de les iniciatives i activitats que la Germandat du a terme: recessos, beques d'estudis, cursos de cant gregorià, exposicions, presentació de llibres, conferències i concerts i la mateixa *Revista de Poblet*, d'òptim contingut i presentació; i un llarg

etcètera, dintre del qual s'inclouen els projectes a través de la Fundació recentment constituïda. Penso que ens n'hem de congratular, ja que poques èpoques havien vist tant d'esplendor en les activitats de la nostra Germandat.

Els laics a l'Església

Avui la Germandat invita els seus membres a l'acció. Per això resulta tan oportú el tema que desenvoluparà seguidament Lord Brennan, President de l'Associació de Catòlics Anglesos, sobre els laics a l'Església. Avui els laics estem cridats, no sols a ser un ramat passiu, sinó a l'acció eficaç.

Un home caigué dins un clot i es va ferir. Un cartesià s'inclina sobre ell i li diu: "Vostè no és racional, hauria d'haver vist el clot". Un espiritualista el veu i li diu: "Segur que va cometre algun pecat". Un científic calcula la profunditat del clot. Un periodista l'entrevista sobre els seus dolors. Un iogui li afirma: "aquest clot només està al seu cap, com el seu dolor". Un metge li llença dos comprimits d'aspirina. Una infermera s'asseu al seu costat i plora amb ell. Un terapeuta l'incita a buscar les raons per les quals els seus pares el predisposaren a caure en el clot. Un practicant del pensament positiu li explica: "quan es vol, es pot". Un optimista li diu: "s'hauria pogut trencar una cama". Un pessimista li etziba: "això té el perill d'empitjorar". Per fi, un infant passa i li ofereix la mà¹¹.

Avui ens apleguem aquí en aquest monestir cistercenc, com els necessitats de compassió i misericòrdia acudien a Rievaulx, el Monestir de Sant Elred, el St. Bernat del Nord, "per a trobar-hi la pau i la santedat veritable, sense les quals cap home no veurà Déu"¹².

Però la Germandat no pot limitar-se a ser passiva. Ha de prendre una actitud activa i de compromís. Els laics hem d'assumir la nostra responsabilitat i actuar. José María Pemán deia, en referir-se al P.

Arrupe, que el món serà salvat per uns quants homes, els quals són plenament en el món, però que no s'assemblen en res al món. I Bernard Shaw afirmava que l'home raonable s'adapta al món; l'home no raonable intenta adaptar el món a si mateix; per això, deia, tot el progrés depèn de l'home no raonable¹³.

Cloenda

Als nous germans, us donem la benvinguda. Us desitjo que us trobeu bé amb nosaltres prop de la Comunitat. El P. Abat us ha imposat la medalla i us ha donat la Regla de sant Benet. No l'oblideu en un prestatge; tingueu-la a mà i feu-la vostra! Fa pocs dies vaig venir amb dos professors americans a visitar Poblet. Els dos pertanyen al tercer orde benedictí. La primera cosa que van fer en saludar l'Abat, va ser ensenyar-li la medalla que penja al seu coll i explicar-li, orgullosos, com cada dia mediten la Regla.

Acabo. P. Abat i benvolguts membres de la Comunitat, una vegada més venim a posar-nos a disposició de vostès. Com a president de la Germandat i en nom dels seus membres reunits en aquesta Sala Capitular, els oferim la nostra modesta ajuda, cadascú segons la seva competència i possibilitats. En el benentès que per molt que ens demanessin i per molt que féssim, mai no podrem compensar els beneficis espirituals que per a nosaltres representa el sentir-nos germans de vostès i gaudir dels dons en els quals participem.

Acabo amb unes paraules d'ànim del Pròleg de la Regla:

*Aixequem-nos, doncs, d'una vegada,
que l'Escriptura ens hi anima dient:
"Ja és hora que us desvetlleu"*

Sant Benet, *Regla*. Pròleg, 8.

Ramon M. Mullerat

NOTES:

1. Enquesta realitzada pel Sponsorship Research International, *Daily Mail*, 20 juliol 1995, "A sign of the times as Big Mac becomes an Archival of the Cross".
2. David B. Goldman, "Historical aspects of globalization and law", a *Jurisprudence for an interconnected globe*, editat per Catherine Dauvergne, Ashgate, 2003, p. 51. David Goldman cita Rosentock-Huessy E.: *Out of revolution: autobiography of western man*, Oxford, 1993, pp. 485,496.
3. Compra o venda de coses sagrades (gràcia, sacraments, jurisdicció eclesiàstica, prebenda, ordenació, etc.) a canvi d'un preu temporal (diners, presents o altres avantatges, com protecció, recomanació, etc.).
4. A l'edat mitjana, durant la reforma gregoriana, incontinència de la clerecia i doctrina contrària al celibat eclesiàstic.
5. Thomas Paine, "The American crisis", 1776. Textualment: *These are the times that try men's souls*.
6. Marshall McLuhan.
7. Vaig quedar sorprès l'altre dia a Londres en saber que quan es truca a informació telefònica al mateix Londres, el servei es presta des de l'Índia.
8. *Bhagavadgita*, 17
9. Hans Küng, *Libertad conquistada. Memorias*. Editorial Trotta, 2003, p.33.
10. Louis J. Lekai, *Los cistercienses. Ideales y realidad*, 1987, p.39
11. Anònim.
12. Walter Daniel, biògraf de St Elred, citat a Louis J. Lekai, *op.cit.*, p.55
13. Bernard Shaw, *Reason*.

ASSEMBLEA ANUAL DE LA GERMANDAT

Memòria de l'any 2003

Durant l'assemblea anual de la Germandat del 19 de juny de 2004, abans del discurs del president, el Secretari va procedir a la lectura de la Memòria de l'any. La reproduïm a continuació.

P. Abat, membres de la comunitat cistercenca, germans:

Un any més ens trobem aplegats a Poblet, a la Sala Capitular, escenari de tantes trobades de la Germandat. Com sempre és el moment de fer una mirada enrere.

Comunitat

Decessos i incorporacions

La comunitat ha viscut en aquests darrers mesos la mort de Fra Joan Domènech i del P. Agustí Altisent.

En la festivitat de sant Bernat moria Fra Joan després d'una vida plena viscuda amb humilitat i senzillesa, de lliurament a la comunitat, de treball i de pregària durant els més de seixanta anys que va ser monjo a Poblet.

El vint d'abril d'aquest any moria també el P. Agustí, prou conegut de tots. Va unir als més de seixanta anys de vida monàstica, la vessant d'home públic dedicat a la recerca històrica i a la docència; no cal esmentar ara el seu ampli currículum com a historiador. Sí que cal fer esment, però, de la seva *Història de Poblet*,

obra fonamental en la seva vida i cabdal per a la historiografia del monestir. Fra Joan i el P. Agustí són dos exemples de vida monàstica cistercenca viscuda amb convicció, amb totes les dificultats pròpies d'aquest tipus de camí lliurement escollit per ells, però sempre presidida per la vocació de servir, cadascun des del seu àmbit i des de la seva tasca.

La comunitat com a òrgan viu que és ha viscut noves incorporacions i així el quinze d'agost, festivitat de l'Assumpció

Foto: BEDMAR.

El Secretari de la Germandat en el moment de llegir la Memòria anual.

de la Mare de Déu, va fer la seva professió solemne Fra Josep Maria Cabañes i el vint d'agost de l'any passat, el mateix dia de la mort de Fra Joan, prengué l'hàbit de novici Fra Salvador Batet. Poques setmanes després, Poblet va ser protagonista del programa *Signes dels Temps* de Televisió de Catalunya juntament amb Fra Marc Vallés i el mateix P. Abat, va constituir un nou exemple del fet que Poblet és un nucli viu i un referent per a la vida monàstica del país.

Altres esdeveniments

Els exercicis espirituals previs a la quaresma, enguany van ser predicats per mossèn Joan Llidó, sacerdot de la diòcesi de Sogorb-Castelló i professor a la universitat Jaume I. La comunitat ha tingut al llarg de l'any altres conferencians com Ramon Maria Mullerat, el qual dins del cicle d'actes de formació permanent, el dia 8 de maig, va dictar la interessant conferència sobre "Corrupció, drets humans i responsabilitat social", tema ben actual dins del món en què ens toca viure.

El P. Abat i el P. Josep Maria Recasens van viatjar a Cabo Verde el passat mes de setembre per a visitar la comunitat de Nazaré, dos membres de la qual realitzen la seva formació a Poblet per segon any consecutiu.

En la festivitat dels sants fundadors de l'Orde de Cister (Robert, Alberic i Esteve) presidí l'eucaristia l'arquebisbe de Tarragona, Dr. Martínez Sistach, que compartí la jornada amb la comunitat. En la seva homilia digué: "Certament la vida consagrada és un do preciós i necessari també per al temps d'ara i per al futur del poble de Déu, perquè pertany íntimament a la seva vida, a la seva santedat i a la seva missió".

Cal fer esment, per la seva vinculació a Poblet, de la mort del Dr. Ramon Torrella Cascante, arquebisbe emèrit.

Aquí tingué el coratge d'anunciar el Concili Tarraconense, al qual dedicà tots els seus esforços. Aquí va passar freqüents estades, especialment després de renunciar al govern de la diòcesi. La seva tasca al front de l'Església Catalana fou valenta i decidida.

Aquest any dos arquebisbes ens han deixat, ja que el Dr. Martínez Sistach ha estat cridat a noves responsabilitats. Els seus pontificats restaran com a exemple per als qui vindran de fidelitat a l'Església i d'arrelament al país.

Poblet

Projecció pública del monestir

Poblet ha tingut aquest any una projecció pública. La revista *Descobrir Catalunya* va dedicar un ampli reportatge a "La Ruta del Cister" en el seu número 75, d'abril del 2004. Els textos foren obra de Norbert Bilbeny, del pare Agustí Altisent (va ser una de les seves darreres aportacions abans de morir) i d'altres qualificats autors, amb un esplèndid reportatge fotogràfic de Rosina Ramírez i Pere Pascual. Televisió de Catalunya va emetre la Missa del Gall de la comunitat pobletana pel Canal 33 el dia 24. Poblet i la sobrietat de la litúrgia cistercenca es van fer presents així a moltes llars de Catalunya.

També ha estat present el paper de Poblet com a nucli històric de l'antiga Corona d'Aragó. Prop d'un miler d'aragonesos membres d'una vintena de cases regionals d'Aragó a Catalunya es van aplegar al monestir de Poblet, el passat 23 de novembre, per retre homenatge als reis de l'antiga Corona d'Aragó. La celebració de l'eucaristia, una ofrena a la tomba dels reis i una demostració de folklore foren els actes realitzats.

Comiat del president Pujol

El dissabte 26 de juliol va tenir lloc la reunió del Patronat de Poblet presidida

Foto: BEDMAR.

Vista parcial dels assistents a l'Assemblea reunits a la Sala Capitular del monestir.

per darrer cop pel Molt Honorable senyor Jordi Pujol i Solel com a president de la Generalitat de Catalunya. Des de 1980 fins l'any passat el president Pujol ha encapçalat el Patronat de Poblet. En aquesta reunió s'acomia del càrrec i el P. Abat li va agrair la seva dedicació i interès per Poblet. El President aprofità aquesta darrera reunió per fer una reflexió molt acurada sobre el caràcter espiritual del Monestir i el seu significat concret per a Catalunya i la Corona d'Aragó; va demanar al Patronat i a la Comunitat que tinguin sempre present aquest significat que enllaça amb la voluntat dels antics reis que el van fundar i que d'altres, com el president Tarradellas, van tenir ben present durant el període en què va ser el màxim responsable polític del país.

Segueixen a bon ritme les obres de

l'hostatgeria que confiem que l'any vinent podrà entrar ja en funcionament.

Germandat

La Germandat va pregar pels seus difunts amb la celebració de sufragis a Barcelona i a Poblet.

Hem contribuït de nou a l'Orde Cistercenc amb una beca d'estudis per tal que un monjo d'un monestir amb pocs recursos pugui participar al curs de formació monàstica que es realitza al Col·legi Internacional sant Bernat a Roma; un curs destinat, en paraules de l'Abat General a "treballar per a la clarificació de la identitat monàstica de l'Orde Cistercenc". El seu objectiu és oferir allò que no totes les comunitats poden oferir: una formació apropiada a les necessitats dels nous membres de l'Orde Cistercenc.

El recés d'Advent

El dissabte anterior al primer diumenge d'Advent va tenir lloc el segon recés per preparar el Nadal. S'inicià amb l'eucaristia i tingué lloc tot seguit una conferència del P. Jesús Maria Oliver sobre l'any litúrgic. Vam poder, a més, participar, de la mà del P. Abat, de la *Lectio Divina*, pràctica tradicional de l'Església i eix fonamental en la vida monàstica; a més vàrem compartir la pregària del migdia, el dinar en silenci al refetori i les vespres. Una jornada oberta als germans i les seves famílies i a tots aquells que volen compartir un dia amb la comunitat. Hi participaren prop d'un centenar de persones. Durant la jornada es repartiren els comentaris a les *Antifones de la O* del P. Abat per a l'Advent de l'any 2003.

Pentecosta dels joves

El 29 de maig va tenir lloc, per primer cop al monestir, un recés per a joves. Seguint les conclusions del Sínode de l'Orde de l'any 2002 que afirmen: "Els nostres monestirs desperten cada cop més interès en aquest temps en el qual la fe disminueix a tota la societat occidental. Molta gent ve per una curiositat creixent, però també perquè estan vertaderament interessats per les raons i la forma en què gent d'avui porta una vida de pregària, una vida en comú renunciant a coses que apareixen com a indispensables per a la qualitat de la vida i el desenvolupament personal". En aquesta trobada hi van participar més d'una vintena de joves de diverses parròquies del país. Va començar amb una conferència del P. Josep Maria Recasens sobre el sentit de la Pentecosta i a la tarda hi hagué de nou amb el P. Abat la pràctica de la *lectio divina*. A més es va poder participar a la pregària del migdia, la vetlla de Pentecosta i finalitzar amb la participació en el Capítol i les Completes.

Altres esdeveniments

Va fent també camí la Fundació

Monestir de Poblet que aviat iniciarà les seves activitats.

Cal dir també que s'han publicat aquest any dos nous números de la revista Poblet, amb un nou director, el Dr. Cristòfol-A. Trepat, que ha emprès aquesta tasca amb força, dedicació i il·lusió. Avui podran recollir el número vuit, el darrer publicat de la nostra revista.

Aquesta setmana ha tingut lloc el curs de cant gregorià en els seus dos nivells. Així, en aquesta edició es consolida el curs que amb la tasca del professor Luis Prensa ha adquirit un reconegut prestigi. Poblet resta vinculat al cant gregorià, com ho palesa també el nou disc compacte gravat al Monestir presentat enguany i que fa un recorregut al llarg d'un any litúrgic.

Cloenda

Han passat quatre anys des de la represa de les activitats de la Germandat. Hem esgotat, per dir-ho d'alguna manera, un mandat. No som encara on volíem ser, segur que no hi som, però segur també que hem fet camí. Més d'hora o més tard altres persones tindran la responsabilitat de continuar el camí fet. Hem tractat d'adequar la Germandat a la realitat actual, de fer-ne un instrument que uneixi tots els qui, per diferents raons, estan vinculats a Poblet i a la seva comunitat. És aquesta la tasca pendent i la nostra responsabilitat més gran i l'objectiu que ens ha de marcar el camí en el futur més immediat a nosaltres i als que vinguin darrere. Com digué el Sínode de l'Orde de l'any 2002, aquesta relació, la dels monjos i els laics que ens hi relacionem, representa un suport i un enriquiment comú.

Octavi Vilà

CRÒNICA DE L'ASSEMBLEA ANUAL

Com cada any, el mes de juny es va celebrar l'Assemblea Anual de la Germandat. Ens en fa una breu crònica Octavi Vilà Mayo, el seu secretari.

El passat dissabte 19 de juny se celebrà l'Assemblea Anual de la Germandat de Poblet. Aquest any, per no coincidir amb la festivitat de sant Joan, s'avançà uns dies a la data habitual.

L'acolliment dels germans tingué lloc, com és costum, al Locutori Gran o Sala dels Cups i, a continuació, s'inicià la processó cap a l'església, passant pel claustre, precedida pels portants de la bandera de la Germandat, tancant la processó la comunitat cistercenca i els concelebrants. Un cop més el silenci i l'ambient de pregària van ser la nota dominant. A les 10 se celebrà l'eucaristia concelebrada pels preveres de la comunitat i presi-

Foto: BEDMAR.

Sala capitular. Vista parcial dels assistents a l'Assemblea.

pecial l'homilia del P. Abat que va oferir-nos una reflexió profunda sobre el paper de la vida monàstica en la societat actual i, en particular, sobre la funció dels laics associats a un monestir. En definitiva ens va assenyalar quin ha de ser el nostre paper i el nostre esperit.

L'Assemblea Plenària anual de la Germandat, a la Sala Capitular, va seguir l'ordre habitual amb les paraules de benvinguda del P. Abat, la lectura de la memòria anual i la presentació de l'estat financer. Després es va procedir a donar la benvinguda als nous germans amb la benedicció i imposició de medalles i amb el lliurament d'un exemplar de la Regla

Foto: BEDMAR.

El P. Abat i lord Brennan.

Foto: BEDMAR.

Els assistents a l'Assemblea segueixen atentament el discurs del president.

de sant Benet. Finalment, el president de la Germandat va adreçar la paraula als presents. Un cop finalitzada l'Assemblea es féu lliurament als germans del número 8 de la revista "Poblet"

Enguany la conferència a la Sala Capitular va tenir per títol *La misión del laico en la Iglesia del siglo XXI* i va ser dictada per lord Daniel Brennan, ex-degà del Col·legi d'Advocats d'Anglaterra i Gal·les i president de la Unió Catòlica de la Gran Bretanya. Les paraules de lord Brenan es van seguir amb interès i interessant va ser també el col·loqui posterior en el qual es van comentar els darrers esdeveniments ocorreguts a l'Església Catalana amb els recents nomenaments dels nous arquebisbes de Tarragona i Barcelona i dels bisbes de Terrassa i Sant Feliu. La diversitat d'opinions ens enriqueix a tots, sempre dins del respecte a les opinions diferents que ha de presidir qualsevol acte comunitari.

El matí finalitzà amb la pregària del migdia a la Sala Capitular i tot seguit es va celebrar un dinar de germanor, amb la

Foto: BEDMAR.

El grup de danses "El Peiró" de la Pobla de Tornos (plana Alta, Castelló) al voltant de Fra Rafael Barrué.

Foto: BEDMAR.

El grup de danses "El Peiró" en un moment de la seva actuació.

Comunitat, al celler del monestir, servit per un restaurant de la zona. Així tots junts vam poder gaudir d'un dia de festa.

Després del dinar, a la basílica, tots els presents pogueren gaudir d'un concert-representació a càrrec del Grup de Danses "El Peiró", de La Pobla Tornesa (Plana Alta, Castelló). Van interpretar tres danses: "dansa de la Moma i els Momos" (València - l'Horta), "dansa del Vetllatori" (La Llosa de Ranes - la Costera) i "dansa guerrera de la Todolella" (Todolella - els Ports).

Foto: BEDMAR.

El guitarrista valencià Joan Herrero en un moment del seu concert.

plena d'actes que tots vam poder assaborir amb goig.

Octavi Vilà

Aquest grup està compost per 14 membres del cos de ball, i 6 músics de corda i 2 de percussió, tots ells procedents de les comarques de la Plana Alta i Plana Baixa. S'han dedicat a recuperar i divulgar un valuós patrimoni de cultura popular del nord del País Valencià, una mostra del qual vam tenir ocasió de veure i de gaudir.

La segona part de la vetllada musical fou amenitzada amb un concert de guitarra clàssica a càrrec del jove Joan Herro. Aquest guitarrista i compositor, nascut a València l'any 1979, ha realitzat estudis de guitarra moderna i cursa

actualment estudis superiors de guitarra flamenca al Conservatori Superior del Liceu de Barcelona. Interpretà: "Recuerdos de la Alhambra", "Catedral", "Adagio en Sol Menor" (de Tomasso Albinoni en adaptació del mateix Joan Herro), "El Cant dels Ocells" i una obra pròpia: "Cova de l'Estuco".

La jornada va acabar amb la pregària de les Vespres amb la comunitat. En resum, una diada

ENTREGA DE MEDALLES I REGLA DE SANT BENET ALS NOUS GERMANS

A la sala capitular del monestir de Poblet, en el marc dels actes de l'assemblea de la Germandat, el P. Abat va acollir als nous germans. L'acte, senzill i entranyable, consistí en la imposició de la medalla i el lliurament d'un exemplar de la regla de sant Benet.

Joaquim Riera i Tuèbols, *de Barcelona*

Joan Servitje i Jorba, *de Barcelona*

Pascual André i Porcar, *de La Vall d'Uixó (Castelló)*

Francesc Salvador i Nebot, *de La Vall d'Uixó (Castelló)*

Xavier Selva i Prieto, *de Barcelona*

Cristòfol-A. Trepat i Carbonell, *de Barcelona*

Ramon Magarolas i Jordà, *de Tarragona*

Francesc Pujals i Vidal, *de Cambrils (Tarragona)*

Rosend M. Montaner i Brunat, *de Barcelona*

Joan F. Mateu i Belles, *de Vall d'Alba (Castelló)*

Rafael Fenollar i Banyuls, *de Salem (València)*

Francesc Sánchez i Farré, *de Castelldefels (Barcelona)*

Joan Enric Vidiella i Bessa, *de Barcelona*

EL TRIOMF DE LA LLUM DEL RESSUSCITAT: LA PREGÀRIA DE LAUDES

En els números immediatament anteriors, resseguint l'horari monàstic, hem parlat de Matines -la primera activitat del monjo- i de la "lectio divina". En la tradició monàstica, coincidint amb l'alba, els monjos i monges contemplatius, es reuneixen al cor per entonar l'hora de Laudes. Juntament amb les Vespres, l'hora de Laudes constitueix un dels dos grans moments diaris de la pregària comunitària de tota l'Església. Per tant no només els monjos sinó tots els cristians són convocats a elevar la seva lloança al Creador en aquesta hora del dia. Ens en parla la germana Mercè Cerezo del monestir benedictí de sant Pere de les Puel·les.

Un cant de lloança que ressona eternament al cel

El Dret Canònic, tot i el seu legalisme, ens ofereix una bonica definició de la litúrgia que copio per començar l'article que se m'ha demanat sobre la pregària de Laudes: *L'Església aconsegueix la funció de santificar d'una manera peculiar a través de la sagrada litúrgia, que és considerada com la realització de la funció sacerdotal de Jesucrist, en la qual la santificació dels homes és significada a través de signes sensibles i esdevé realitat segons la manera pròpia de cadascun, i el Cos místic de Jesucrist, és a dir, el Cap i els membres, reten el culte públic íntegre a Déu¹. L'Església, com a Mare, ens ofereix un mitjà de santificació i posa al nostre abast la possibilitat de lloar el nostre Déu amb aquell càntic de lloança que ressona eternament al cel i que Jesucrist, gran sacerdot per sempre, va introduir en aquest exili², en paraules bellíssimes de Pau VI³.*

Sant Benet, pare de monjos i autor d'una Regla capaç també d'esdevenir l'eix de la vida de laics que viuen el seu compromís cristià immersos en els mil tràfecs de la vida quotidiana, anima a *no anteposar res a l'ofici diví³*, amb la mateixa força que invita en dos moments diferents de la seva Regla a *no anteposar res a l'amor del Crist⁴*.

L'ofici diví, patrimoni de tothom

És cert que els fills i les filles de sant Benet, per opció de vida, dediquem les millors hores del dia a la lloança. El nostre horari, de fet, gira al seu voltant i totes les activitats dels nostres monestirs

li són supeditades, una opció, aquesta, que ratifiquem el dia de la nostra professió monàstica en rebre el llibre de la pregària de l'Església i comprometre'ns a lloar Déu nit i dia.

La litúrgia, però, no és patrimoni de monjos, sinó de l'Església i, sortosament, cada vegada són més els laics que, seguint la invitació del Concili, *celebren l'Ofici de l'Església amb la Litúrgia de les Hores... que la família, que és com un santuari domèstic en l'Església... resi, quan sigui possible, alguna part de la Litúrgia de les Hores, amb la qual s'uneix més íntimament a l'Església...*⁵ És amb agraïment que contemplem l'explícita invitació als laics de la Constitució Apostòlica del Vaticà II sobre la litúrgia (II,59).

Esquema de l'hora de Laudes (Litúrgia de les Hores)

Hora d'inici: 6 h 40 m. (a Poblet)

V. Sigueu amb nosaltres Déu nostre

R. Senyor veniu a ajudar-nos

Glòria al Pare...

Himne

Salmòdia:

- Antífona 1
- Salm
- Antífona 1
- Antífona 2
- Cant de l'Antic Testament
- Antífona 2
- Antífona 3
- Salm
- Antífona 3

Lectura breu

Responsori:

- Antífona
- **Benedictus** (Càntic de Zacaries)
- Antífona

Pregàries per consagrar les obres del dia

Pare Nostre

Oració conclusiva

Comiat

No es pot parlar dels monjos com d'uns orants "oficials" que, acomplint la seva tasca, n'alliberen els altres i els faciliten una dedicació exclusiva als quefers temporals. Potser caldria parlar més de dedicació natural que "d'obligació" d'un determinat grup. Preguar és, certament, una obligació de tot creient, i també ho és per a una comunitat resar en comú, en el mateix sentit, però, que per a tot ésser vivent respirar també és una obligació.

Molt de matí, encara de nit, monjos i monges, demanem al Senyor que ens *obri els llavis per proclamar la seva lloança*⁶, a l'hora de Matines. Però els dos eixos de l'ofici diari són les **Laudes**, com a pregària del matí, i les **Vespres**, com a pregària del capvespre. Ambdós oficis tenen una estructura molt semblant.

El triomf de la llum

La celebració de les Laudes marca l'inici de la jornada i té un caràcter marcadament festiu fins i tot el dies ferials. Es tracta de celebrar el triomf de la llum sobre les tenebres, l'hora de fer *més planera i agradable l'entrada a l'oració*⁷. Els himnes manifesten, potser més clarament que les altres parts de l'ofici, el caràcter propi de cada hora i de cada festa. La seva bellesa literària augmenta sovint la seva eficàcia. Recordem com els primers cristians ja expressaven amb himnes la seva lloança. Per això trobem a les cartes de Pau fragments d'himnes probablement litúrgics:

*Desvetlla't, tu que dorms,
Aixeca't d'entre els morts
i el Crist t'il·luminarà (Ef 5, 14)*

La salmòdia de Laudes ha estat triada entre els salms de lloança que són més adequats per celebrar el triomf de la llum. Un càntic de l'Antic Testament i el Càntic de Zacaries, preconitzant la visita del *sol que ve del cel per il·luminar els qui viuen a la fosca*, completen el contingut bàsic de la pregària matutina.

Déu ens aconsegueix en el temps

Una pregunta, però, ens podríem formular: què succeeix quan ens reunim per a cantar Laudes? Com hi actua Déu? Com quedem embolcallats per la seva iniciativa?

La nota més característica de la celebració de les Hores és que està íntimament unida al ritme del temps, relacionant la lloança amb les diferents fases de la jornada, santificant cada moment del nostre dia; i santificar el temps significa, concretament, interpre-

Déu ens aconsegueix en el temps i nosaltres sortim al seu encontre també en el temps sempre present de la proximitat del Crist.

Seguir el ritme del temps vol dir seguir el ritme de la llum

Abans que els gestos i els cants, hi ha un element bàsic que impregna i dona contingut a la lloança de les Hores: la successió entre la foscor i la llum, entre la nit i el dia. El dia que neix i el dia que mor formen part d'aquest sagrament que és la nostra oració de les Hores.

A Laudes celebrem el naixement del nou dia, lloem el Creador de totes les coses, i el simbolisme comença en el mateix Déu: *Déu és llum*⁸, continua en Crist, a qui sant Joan presenta com a *llum del món*⁹ i s'aplica també a nosaltres, als qui el Crist urgeix a caminar com a fills de la llum i a ser llum d'aquest món.

Llum i lloança: característiques entranyables de la Litúrgia de les Hores! La lloança és la nostra actitud fonamental de cristians davant de Déu: el lloem per la història de la salvació i pel gran esdeveniment de la Pasqua del Crist. Lloar és, precisament, sortir d'un mateix i reconèixer la grandesa de l'Altre. La lloança és una actitud que inclou lliurament i obediència, per això es parla del *sacrificium laudis*, el sacrifici de lloança.

Lectura breu i càntic de Zacaries (Benedictus)

Himne, salms i el càntic de l'Antic Testament es completen amb una lectura breu de la Paraula de Déu. Aquestes lectures han estat seleccionades, no seguint gustos o inclinacions personals o particulars d'un grup, sinó com a fets o veritats contemplades per tota l'Església, per tal d'aprofundir en el misteri del Crist.

Monges del monestir de Chambarand al cor cantant una hora de l'Ofici Diví

tar la història i celebrar-la com a història de salvació, ordenant totes les nostres activitats i adreçant-les cap al Crist, que ens vol comunicar la seva Pasqua. Santificar el temps és reconèixer-hi la presència continuada del Crist, lloar-lo i entrar en comunió amb ell.

El temps té una importància decisiva en la història de la salvació. Déu ens aconsegueix en el temps. Ell realitzà en un moment concret de la història el lliurament de la seva vida en la Pasqua, i l'Església continua aquesta història en el seu temps, en el nostre temps, associada al seu Senyor, que ara viu en l'avui etern.

Una benedictina encenent el ciri pasqual abans de l'Ofici

Els Laudes són l'hora en què ens deixem guanyar per la llum del ressuscitat i ens posem a to amb la llum còsmica del sol, inaugurant la jornada i adoptant l'actitud espiritual de qui comença un nou dia amb la força i la il·lusió del Senyor que ha triomfat de la mort; per això al final hi ha un moment culminant en el qual se'ns invita a cantar el Càntic del *Benedictus*, de l'evangeli de Lluc, amb la mateixa actitud amb què es proclama i s'escolta l'Evangelí durant l'Eucaristia, fent al començament el senyal de la creu: *ens visitarà un sol que ve del cel, per il·luminar els qui viuen a la fosca*, Crist, llum que triomfa sobre la nit, la foscor, la mort i que *guia*

els nostres passos per camins de pau... No és gens estrany que aquest Càntic, ja des de els primers segles, hagi estat adjudicat en quasi totes les litúrgies a l'oració matutina, perquè és tot un programa per al dia que comencem els cristians: un sol que ens il·lumina, que ens ajuda a viure en pau, que ens estimula a servir Déu i els germans, *vivint amb santedat i justícia tota la vida.*

Pregàries finals i Parenostre

Dos elements més clouen la pregària matutina: les pregàries per a consagrar a Déu el dia i el treball¹⁰ i el Parenostre. Ja sant Benet esmenta a la seva Regla: *que la celebració dels Laudes no s'acabi mai sense que al final el superior digui segons costum l'oració del Senyor, escoltant-la tots, a causa de les espines de les desavinences que solen néixer, a fi que, invitats pel compromís de la mateixa Oració, per la qual diuen "perdoneu-nos així com nosaltres perdonem", es purifiquin de semblant defecte*¹¹. Indicació sempre vàlida en el nostre *hic et nunc* que no és pas una situació pseudo-angèlica. És un tret del realisme lúcid del Pare de monjos que l'Església ha volgut mantenir al final dels Laudes i que hauríem de poder viure des de la necessitat de demanar perdó i de perdonar.

Com a cristians que volem viure en profunditat la nostra vida de pregària, els Laudes són una manera atraient i profunda alhora de començar la jornada lloant Déu, *parant l'orella del cor*¹² humilment a la seva Paraula, presentant al Senyor la nostra pregària i adreçant-nos al Déu que és Pare amb la total confiança de fills que tot ho esperen del seu amor i de la seva misericòrdia.

Mercè Cerezo

NOTES:

1. Cànon 834.
2. Pau VIè Constitució Apostòlica *Laudis Canticum*.
3. Cf. RB, XLIII, 3.
4. Idem, IV, 21 i LXXII, 11.

5. I.G.L.H., 27.
6. Cf. Salm 50.
7. I.G.L.H., 43.
8. 1 Jn 1,15.
9. Jn 8,12.
10. I.G.L.H., 182.
11. RB, XII, 12.
12. Cf. RB, Pròleg, 1

EXPERIÈNCIA DE VIDA, EXPERIÈNCIA MONÀSTICA

Un grup de nois i noies de diferents parròquies de Catalunya van participar el 29 de maig d'aquest 2004 en la primera trobada de joves organitzada per la Comunitat Monàstica de Poblet, amb motiu de la festa de la Pentecosta. Elisabet Carceller, de la parròquia de Sant Gregori de Barcelona, ens en fa la crònica.

No crec equivocar-me si dic que en aquesta jornada tots buscàvem un dia de trencament amb la quotidianitat i una oportunitat per endinsar-nos en una rutina diària radicalment diferent a la nostra, feta de silenci, pregària i apropament a Déu.

A més, les noies del grup -ben bé la meitat- vèiem en la trobada un al·licient extraordinari. Si normalment les dones a Poblet no poden passar més enllà de les zones visitables turísticament, aquest cop per primera vegada nosaltres hi tindríem accés. Podríem, per exemple, passejar pels jardins, fer els àpats al refectori en companyia dels monjos o resar la litúrgia de les hores juntament amb la comunitat.

La majoria dels nois, en canvi, ja s'havien hostatjat alguna vegada al monestir i, malgrat fer-se còmplices de la

nostra emoció, no semblaven entendre-la del tot.

Les activitats programades al llarg del dia eren dues xerrades i una visita guiada al monestir, a part d'estones dedicades al silenci individual i la convivència amb la comunitat.

El primer silenci

En acabar la primera xerrada del pare Josep M. Recasens sobre el sentit de la Pentecosta en la nostra vida, i sota la lectura de la *Carta de Sant Pau als Romans*, vam tenir una estona de silenci per passejar pel clos. Feia escassament unes dues hores que havíem arribat al monestir i jo encara tenia el cap ple de bullici, de pensaments, de problemes... La certesa de les paraules de sant Pau començaven a crear el clima propici per apagar l'excés de soroll interior i trobar el silenci i la tranquil·litat

Foto: BEDMAR.

El grup que va participar a la primera trobada de la Pentecosta jove en el moment del comiat després de Completes al voltant del P. Abat i del P. Josep Maria Recasens.

d'esperit necessaris per a l'apropament a Déu, per poder parar l'orella i intentar escoltar.

Sens dubte, també l'entorn privilegiat del clos del monestir potenciava aquest clima per a la trobada amb Déu: la vinya, els camins que voregen els murs interiors, la petita capella de sant Bernat i el seu estany, l'ombra dels arbres, una línia d'horitzó verda, sense fums ni edificis que la trenquin... tan sols el traç de pedra de les muralles exteriors del monestir que semblen transportar-te enrera en els segles... Asseguda al marge d'un dels camins entre els ceps, amb el sol agradable de maig que escalfa però no crema, amb una lleu remor d'aigua corrent i algun cant esporàdic d'ocell o de grill, el temps proposat per al silenci se'm va fer curt. La natura com a reflex del Déu creador m'havia captivat i jo no me'n volia alliberar. Però l'horari ens marcava que havíem de tornar a reunir-nos per posar en comú la nostra experiència.

El diàleg i la pregària del migdia

Després d'aquest diàleg i havent assajat alguns cants, vam dirigir-nos cap a la sala capitular per a la pregària del migdia. En acabar, ens vam dirigir en silenci cap al refectori, on vam dinar juntament amb la comunitat. El silenci solament es trencava amb el soroll dels plats i l'acompanyava la lectura que havia estat escollida per a aquelles setmanes. Era d'agrair el descans de les converses sovint trivials que solen amenitzar la majoria dels nostres àpats. Dinar en silenci escoltant la lectura aportava més dosis de pau per als nostres interiors, més ajudes per trobar Déu.

Acabat el dinar s'havia programat una tertúlia amb cafè, que vàrem fer acompanyats del pare Abat i del pare Recasens. Possiblement la intenció era que els participants al recés ens coneguéssim una mica i evitar que emmalaltíssim per una sobredosi de silenci; malauradament, però, a parer meu, es va trencar l'aura del moment, ja que precisament vam caure en les converses banals de les quals, en el fons, estàvem intentant fugir.

Visita al monestir i lectio divina

I va ser amb aquest esperit un xic dispers i festiu, enmig de rialles i xivarri, que fra Marc ens va guiar en una peculiar visita al monestir. Ens va explicar que Poblet és com una ametlla on es barreja l'art romànic i el gòtic, que "som allà on tenim els peus" i, per tant, cal viure tocant de peus a terra i amb humilitat, i que els claustres són quadrats perquè és l'espai vital adequat al cos humà. Tota una filosofia de vida... interessant de conèixer.

Després de la visita, el pare abat ens va fer una xerrada sobre la *lectio divina*. Com a

Foto: BEDMIAR.

Fra Marc en un moment de la visita al monestir.

fil conductor de l'explicació sobre com enfrontar-se a la lectura de les Sagrades Escripures, ens vàrem centrar en el salm 8 ("Senyor, què és l'home, perquè te'n records?"). Em va sorprendre la senzillesa amb què se'ns proposava l'apropament a les escriptures. Llegir i rellegir, parar especial atenció a les paraules que ens xoquessin o captivessin pel motiu que fos. Acostar-nos a les lectures amb la ment oberta, sense estar subjectes a la raó ni a l'aspiració d'una comprensió perfecta de la paraula. Se'ns proposava deixar-nos guiar per la mà de Déu i permetre que la seva paraula actués de bàlsam i resposta als problemes que ens poguessin afectar en un moment concret. Aquest salm estava escollit amb un encert especial. L'elogi a la creació i la invitació a la seva contemplació que se'n desprèn

Foto: BEDMAR.

El P. Abat s'adreça als joves per introduir-los en la pràctica de la Lectio Divina.

no pot ser més apropiat en un entorn com el de Poblet.

Vespres i Eucaristia

Seguidament, vam anar de nou a l'església per resar les Vespres i per a la celebració eucarística de la vigília de la Pentecosta. Hi havia alguns turistes i els hostes que aquells dies s'estaven al monestir. Va ser, però, una celebració íntima.

El sopar es va fer, de nou, amb la comunitat de monjos, en silenci i escoltant una altra lectura. En sortir del refectori, el pare abat ens va dir a les noies -llegint els nostres pensaments-si volíem veure la capella i claustres interiors, dins de la clausura. Va ser una experiència força especial. Passant entre zones de llum i penombra alguns van passejar pel claustre interior, d'altres vàrem pregar a la capella de Sant Esteve, on les seves dimensions reduïdes i els seus sòlids murs de pedra reclouen un silenci extrem. Fins i tot vàrem pujar a les muralles, des d'on vam veure com el sol començava a pondre's a l'horitzó.

Capítol i completes

El capítol i la lectura de la regla de Sant Benet ens van fer sentir encara més com a membres de la comunitat -ni que fos excepcionalment per un dia- i per això

quan ens vam dirigir cap al cor de l'església per resar Completes al costat dels monjos, la sensació màgica que ens havia acompanyat a la petita capella de sant Esteve es va tornar a fer present. El meu grup de joves de la parròquia acaba les reunions resant completes a la capella del Santíssim, per això aquesta pregària per a mi té una importància especial. Les tres espelmes que il·luminaven el retaule i retallaven el perfil dels monjos en la foscor eren exactament el "Oh Crist, llum en la fosca" que entona l'himne. La presència dels monjos comunica per si sola, són llum en la fosca, exemple de vida, pregària que traspua en els seus gestos...

I, finalment, la benedicció amb l'aspersió de l'aigua que va fer l'abat, personalment a cadascun de nosaltres en el moment de sortir del cor cap al claustre. Així, ja renovats, tornàvem a la nostra quotidianitat. Ara que l'esperit estava preparat, marxàvem... Però la benedicció ens acompanyava en aquest marxar i ens havia de donar forces per intentar trobar la llum de Crist entre la fosca i deixar-nos guiar per ella en el nostre dia a dia.

Elisabet Carceller

POBLET, TROBADA DE SENTIMENTS

Són molts els qui al llarg de l'any passen alguns dies a l'hostatgeria interior de Poblet compartint a lliure voluntat la jornada monàstica. Dins de l'espiritualitat benedictina l'atenció als hostes és una de les prioritats. Sant Benet fins i tot diu que se'ls ha d'acollir com si del mateix Crist es tractés. Les experiències dels hostes, però, no acostumen a fer-se públiques. Ens agradaria que aquells que vulguin explicar-nos-les, escrivissin en aquesta secció. Avui ens en parlen Gerard Rius i Lluís M. Giménez.

És un descans saber que encara avui, en aquest món de ritme trepidant i insaciable, es disposa de llocs com Poblet.

L'arribada

En apropar-nos al poble de Vimbodí ens omple una combinació de sensacions. Una carretera sinuosa, entre vinyes i oliveres, sembla situar-nos alguns segles enrere. Un paisatge auster, de terra seca, limitada per uns murs de pedra ens acompanya per tot el camí, com si fos una indicació més de la direcció correcta a seguir. Moltes vegades una suau boira dóna un caire encara més místic al nostre viatge: un viatge en el temps fins a Poblet.

L'entrada per la Porta Daurada ens endinsa de ple a la majestuosa Plaça Major, un espai tancat per la muralla i les torres. Poques construccions poden dir tant com aquesta. Tot un símbol del passat que, gràcies al pas de diverses generacions de monjos, avui encara és viva.

Un cop fora del cotxe, amb una bossa a la mà amb les coses indispensables per aquesta estada, res, una mica de roba d'abric i poca cosa més, entrem a la porteria. S'han acabat els telèfons mòbils. També portem algun llibre, però segurament no el farem servir, abstrats, com d'altres vegades, per l'entorn de l'indret.

Ens han assignat les cambres de sant Tomàs Becket i de sant Miquel. Aquesta última, encara que és la més petita, resulta una de les més acollidores. A més s'hi pot gaudir d'una agradable vista del

Foto: Arxiu Poblet.

Els autors de l'article a la petita sala d'estar dels hostes.

cimbori. La senzillesa de les cel·les, sense ostentacions, fruit de l'esperit més cistercenc, resulta molt reconfortant. A baix la bassa, plena de peixos de colors que juguen sense consciència de viure en un paratge tan particular.

Recordarem sempre els nostres primers dies a Poblet i no perquè fossin uns dies transcendents, ni tan sols perquè fossin dies de descans. En entrar a Poblet alguna cosa va canviar al nostre interior. Quelcom es despertà en la nostra ànima que ens va obrir un món d'emocions, un increïble desig de viure cada segon. Es tractava de viure, passejant lentament entre més de vuit segles d'història enmig de l'olor particular de les pedres medievals i la llum esmorteïda pels murs que feia figures i formes úniques a cada moment del dia. Les vides que han passat per allà han deixat un llegat, un testimoni viu. Poblet respira. Però no és només aquest viatge al passat el que ens enganxa a l'indret com si fóssim part de la mateixa pedra; hi ha alguna cosa més, transmesa pels monjos, per la vida en comunitat i per la humilitat que desprenen. El seu és un acolliment sense fronteres, sense recances, un acolliment des del més profund sentit de l'hospitalitat.

Els moments màgics

El fet de conviure amb la comunitat és una part de la màgia del lloc. Per tots aquells als quals ens ha passat pel cap més d'un cop la possibilitat d'entrar en el noviciat, és una vivència que ens omple de satisfacció. Uns àpats, amb les lectures de fons, que omplen el silenci de les paraules no dites. Lectures variades que, des de la trona, a través de la veu del monjo lector ens enriqueixen l'ànima amb textos històrics i religiosos. I alguns diumenges, el germà hostatger, si la feina li ho permetia, participava en el cafè ofert

als hostes -de diverses procedències, cultures i creences-. Aquesta convivència ens ajudava a adquirir nous punts de vista.

Un altre fet que agraïm és poder compartir totes les oracions de la comunitat: gaudir del diàleg amb nostre Senyor, amb cants i alabances, de forma unida, es sent un únic cant, un únic cos cap a Déu... una

Foto: Arxiu Poblet.

Vista parcial de la part alta de l'hostatgeria de Poblet.

forma més de poder obrir l'ànima. Cada una de les pregàries del dia té una personalitat pròpia, sense oblidar òbviament la missa conventual. Per exemple: la pregària del migdia, on es respira un ambient especial degut en part a l'encant de la capella de sant Esteve. Aquests cants del migdia se'ns repetiran al cap quan ja serem lluny del monestir.

Altres moments: els passeigs per la muralla, per les vinyes, per la masia o a prop del pou de gel. Sens dubte unes estones per poder parlar amb un mateix, per tenir una reflexió profunda amb el nostre jo interior. Moments per al diàleg amb Déu i per a l'avaluació de les nostres vides, dels nostres comportaments de cada dia. Aquesta dedicació a la nostra ànima ens tranquil·litza i ens desfà la contaminació

mental i espiritual que portem al damunt.

Sentir la presència de Déu

Nosaltres som viatgers, habitants puntuals del monestir. Venim de ciutats sorolloses, contaminades, on es viu a una velocitat de vertigen. Per això arribar i viure els claustres del cenobi, la seva església, els seus passadissos interiors... constitueix un alliberament interior, un autèntic descans de l'ànima. Realment són difícils d'explicar les experiències que ens indiquen els sentits tan bon punt som a dins del monestir.

Poblet, la vida humil de la seva comunitat juntament amb la història feta pedra que confereix una personalitat pròpia al conjunt del monestir, ens fa més fàcil sentir la presència divina. Si bé sabem que Déu és arreu, ens resulta més fàcil cercar-lo i trobar-lo en un ambient monàstic com aquest. Tot plegat ens proporciona a cada minut viscut una intensitat espiritual particular. Notem com cada inspiració d'aire és nova, original... I ens omple especialment una pau interior que ho envaeix tot. Experimentem una tranquil·litat absoluta. Creiem que a tots aquells que han viscut l'interior de Poblet no els cal cap més descripció.

El dia acaba amb la lectura d'un capítol de la Regla de Sant Benet a la Sala Capitular. D'allí, silencis, els monjos en fila i nosaltres amb ells, ens dirigim al cor. És ja negra nit a l'hivern. Resades les Completes, lloances al Senyor en la penombra, sortim al claustre després d'haver rebut la benedicció del P. Abat. Ens encaminem silenciosos cap a les cel·les. Encara som a temps d'una última passejada, una volta plena de satisfacció. Amb sort tornarem a veure el mussol que buscava el seu sopar. Veurem fins on la nit ens deixa. Sabem que davant tenim les muntanyes, la plana. Ara, a aquesta hora, no són altra cosa que ombres. Una immensitat al davant. O només és a les nostres ments? Potser en aquell moment, en aquell indret, en aquell instant, podem sentir l'escalfor de

Crist d'una forma més intensa. Com dèiem abans, som en un dels moments més receptius a la presència de Déu.

Un cop a la cel·la, se'ns fa indispensable asseure'ns al costat d'una petita làmpada i llegir algun llibre de la petita però rica biblioteca de la sala d'hostes. Més tard al llit, les pesades mantes ens ajuden a escalfar-nos. Ens volem mantenir desperts per assaborir el moment: el sentiment de plenitud envoltat de tanta magnificència i humilitat alhora. Sense adonar-nos-en, però, ja dormim.

Bon dia, Senyor!

A l'albada, ben d'hora, comença el repic de campanes. Primer el fi repicar d'una petita campana a la qual segueixen uns tocs amb més força, talment com si ens cridessin. Al sortir per la porta de l'hostatgeria cap a Matines, el fred ens colpeja la cara; però caminem amb el reconfort de l'esperit i amb la companyia de la pau interior. Tenim tota una jornada per endavant. Els monjos, amb pas ràpid, s'apropen a l'església amb la cogulla blanca al damunt com si volguessin arrabassar un bocí de la foscor del claustre. Tornem a tenir la sensació d'haver retrocedit a segles passats, embadalits amb l'efecte dels llums tènues a alguns racons, gairebé com en temps antics, però ara no són torxes.

Arribada l'hora ens endinsem a l'interior, cap al cor, on veiem arribar els últims monjos. Comencen els cants i de seguida hi trobem la calor que tanta falta ens feia. Ja és hora, comença la jornada, Bon dia, Senyor!

Gerard Rius i Lluís M. Giménez

P.D. Voldríem aprofitar l'ocasió que ens donen els monjos en aquest petit article per agrair a la comunitat el seu acolliment i la seva hospitalitat. Gràcies per compartir les pregàries i àpats i per deixar-nos entrar en la seva vida diària!

ESPERANÇA VERSUS NIHILISME

¿Hi ha motius per a l'esperança? Davant dels desastres que ha contemplat el segle XX i davant d'alguns dels drames que apareixen cada dia a la televisió, ¿podem esperar encara un món millor? ¿En què consisteix l'esperança cristiana? ¿No és desmentida pels fets gairebé cada dia? Ens convida a reflexionar sobre l'esperança el doctor Francesc Torralba, professor de la Universitat Ramon Llull, prou conegut per les seves nombroses publicacions.

La riquesa semàntica d'un terme

L'esperança, com l'ésser, es diu de moltes maneres i encara que emprem el mateix mot en circumstàncies molt diferents, el fet és que la paraula *esperança* atresora un ric univers de significats.

Segons els clàssics grecs —Homer, Hesíode i Píndar— l'esperança era l'espera del que s'esdevindria a partir d'una certa

estimació racional. Aquest coneixement del futur no és, per a ells, absolutament cert i fiable, sinó quelcom que forma part de l'ordre de l'opinió. Els autors grecs posteriors, entre els quals Eurípides i Tucídides, rebutgen aquesta definició i entenen l'esperança com un desig, com quelcom estretament relacionat amb la confiança. Els Pares de l'Església i els

Foto: Gerhard Schoenberger.

Nens hongaresos deportats a Auschwitz l'any 1944 només pel fet de ser jueus.

escolàstics la desenvolupen sota l'angle de la virtut teològica, encara que partint de l'imaginari grec.

La noció d'esperança al segle XIX és posada en qüestió des del nihilisme de Nietzsche i Schopenhauer i, posteriorment, en el segle XX, per Kafka, Camus, Sartre i Cioran¹. La noció d'esperança és posada en entredit com a conseqüència dels grans esdeveniments tràgics del segle XX: Auschwitz, Hiroshima, els gulag i tants d'altres posteriors en el temps. En aquests contextos caracteritzats pel desencís i la desconfiança en la condició humana, s'acaba definint l'ésser humà com el mestre de l'apocalipsi, com un ésser que es troba constantment sota l'espasa de Damocles d'un suïcidi col·lectiu que reduirà a no res el principi d'una esperança històrica en la instauració d'un món millor, el que Bloch anomena un *Heimat*².

La reducció de la persona a cosa, el desastre ecològic, l'abisme creixent entre les societats opulentes del Nord i la misèria del Sud, el clima de terrorisme global i altres fenòmens del present posen seriosament en entredit les possibilitats de practicar enraonadament l'esperança, no tan sols una esperança cristiana, sinó qualsevulla esperança que vulgui estar fonamentada en el *logos*³. Nietzsche, per exemple, tracta l'esperança humana com una bella idea sense realitat concreta, com una follia, com un consol, com un regal enverinat que els déus han regalat als homes.

En aquest context del segle XX, més aviat decadent, es produeix, però, una reacció que té com a finalitat explorar l'esperança personal i històrica des d'un punt de vista fenomenològic, antropon-

Foto: Jordi Rodri.

Efectes de la guerra de Bòsnia, a Sarajevo. No només el passat mostra l'horror, també el present. I tanmateix sembla com si les flors del balcó testimoniessin el principi de l'esperança. Auschwitz, Bòsnia, Iraq, Sudan... ¿es pot continuar tenint esperança després dels horrors del segle XX i de principis del XXI?

lògic, metafísic, ètic i polític. Entre la dècada de 1960 i de 1970 i sota l'impuls de l'obra de Bloch, *El principi d'esperança*, aquesta qüestió esdevé molt debatuda en els àmbits filosòfics i també teològics. Cal recordar, en aquest sentit, l'obra del teòleg luterà Jürgen Moltmann, *Teologia de l'esperança*⁴.

Ontologia de l'encara-no

Una filosofia de l'esperança es situa sota el signe d'una hermenèutica del temps que constitueix el fons ontològic original de l'ésser humà i que fonamenta una ontologia del canvi on l'ésser humà no està determinat estàticament, sinó que es caracteritza per ser una contínua tensió dinàmica vers quelcom que està més enllà d'ell mateix en un procés inacabat d'infinites possibilitats que encara no s'han realitzat, però que es veuen com a possibles de realitzar. L'esperança, com dirà Kierkegaard, es construeix sobre la

categoria de la possibilitat.

L'esperança humana, aquesta projecció apassionada, lliure vers un esdevenir potencial, no pot existir ni desenvolupar-se sense una ontologia de l'encara-no. Ella s'insereix en una dialèctica entre el passat i el futur, l'estàtic i el dinàmic, entre un ésser mínim i un ésser que encara no és, entre un ésser vulnerable i un ésser ple.

Trets de l'esperança

En els textos filosòfics d'arrel francòfona es distingeix, generalment, entre l'*espoir* i l'*espérance* que s'oposen pel que fa a la seva finalitat, al seu propi objecte, així com al grau d'arrelament en la persona, tot i que tenen trets en comú. L'objecte de l'*espoir* pren formes diferents al llarg del temps, segons el lloc, les circumstàncies i el desenvolupament de la persona. Es caracteritza per la seva pluralitat, la diversitat, el canvi constant, la contingència. L'*espérance*, en la nostra llengua, es podria anomenar l'esperança fonamental. L'objecte d'aquesta esperança és únic i sempre idèntic a si mateix, total i final. Aquesta esperança és una forma d'actitud humana davant de totes les coses, una espècie de convicció molt íntima segons la qual tot acabarà bé: encara que les circumstàncies es presentin difícils, el bé s'acabarà imposant.

L'esperança fonamental és, doncs, un moviment intencional que pressuposa un acte de coneixement pels sentits, una estimativa intel·lectual d'un bé que afecta el subjecte i que és ardu, és a dir, que ultrapassa l'exercici fàcil, el desenvolupament natural i que exigeix un esforç particular, fins i tot, excepcional. Està acompanyada d'un mínim de certesa i de garantia, però també de confiança en la possibilitat d'assolir l'objecte. L'esperança fonamental implica un cert salt al buit, ja que no hi ha la certesa total segons la qual l'esforç serà reeixit. La certesa de l'esperança fonamental s'arrela en la tensió natural de la voluntat humana vers la

possessió del *summum bonum* (*bé suprem*), així com dins d'una metafísica de l'ésser i del bé, és a dir, en una confiança total en l'ésser i l'amor, on el do i la fidelitat hi juguen un paper cabdal.

L'esperança fonamental pressuposa un desig que pot ser actualitzat, contràriament a allò que és impossible i il·lusori. Està sempre acompanyada d'una espera que s'orienta vers una possibilitat que s'ha de concretar. L'esperança fonamental sempre s'orienta vers un bé, vers quelcom d'agradable i per això es distingeix del temor que és la representació d'un mal futur, destructiu. Aquesta esperança implica un mínim d'amor, comprès com a amariat, es fonamenta en la noció de confiança, d'obertura, de receptivitat, de fidelitat en una relació interpersonal entre un jo i un tu que es sintetitzen en un nosaltres.

Com diu Gabriel Marcel⁵ a *Homo viator*, l'esperança fonamental no pot existir si no és en el nivell del nosaltres. És coral. La confiança en objectes contingents i esdeveniments, en la humanitat en camí vers la pàtria, o en si mateixa, en un altre - sobre la base d'una ontologia intersubjectiva, d'una metafísica del do i de l'amor- o la confiança primera que s'inscriu en les profunditats de la persona i que és indispensable en l'existència, juga un paper dinàmic en l'esperança humana sense ser-ne la seva essència. La confiança que implica un cert risc, es manifesta per un salt audaç en el buit, per una actitud creient-element que acompanya l'esperança humana, perquè hom creu que podrà assolir-ho en el futur.

L'esperança metafísica no és de l'ordre d'una prospectiva racional calculada i quantificada del que és empíricament possible o probable, sinó que inclou un moment d'irracionalitat, escapa al programa, a la planificació, al domini del que s'esdevindrà. Constitueix, més aviat, una resposta de l'ésser, un abandó confiat en l'Absolut que no posa cap condició, cap límit, i que es basa en una ontologia de la

interpersonalitat. El cas paradigmàtic d'aquesta esperança, en el llenguatge cristià, és Abraham.

L'esperança s'oposa frontalment a una altra actitud humana que és la desesperació. Kierkegaard la va sotmetre a una aguda anàlisi en la seva coneguda obra de 1849, *La malaltia mortal*. També cal distingir entre les desesperacions que són múltiples en la vida humana i per distints motius, de la desesperació fonamental que té un objecte únic i que toca el fons de l'existència, afectant mortalment la persona. Es comprèn com a conseqüència d'una decisió lliure i voluntària. L'home desesperat anticipa, sense haver-ne fet l'experiència, la no-realització dels possibles; sosté que tot acabarà malament, en el no-res més absurd, que és impossible que la persona o la humanitat pugui un dia realitzar-se plenament. Tal com diu Minkowski⁶, la desesperació és comparable a una mort anticipada.

L'home desesperat nega l'ontologia de l'esdevenir obert i confiat vers el futur, no creu en les possibilitats de fer reals els somnis mitjançant l'esforç, el treball i la praxi i substitueix aquella ontologia de l'encarnament, per una ontologia del no-ésser, estàtica, tancada, sense futur, on la categoria de la possibilitat és negada. Aquest estat d'ànim, molt freqüent per cert, en l'home contemporani, coincideix amb el que els antics en deien l'*acedia* i els pensadors moderns en deien l'avorriment que

conduïx, necessàriament, cap el *divertissement* pascalí⁷. Kierkegaard distingeix la desesperació dels febles, que es refereix a la de l'home que refusa el seu propi jo, tot volent desfer aquest jo en el no-res, i la desesperació dels forts, que és la de l'home que vol ser Déu, el Creador de si mateix i no reconeix ningú per sobre d'ell.

L'esperança fonamental pot molt bé coexistir amb una multitud de desesperacions que afecten superficialment l'ésser, de la mateixa manera que la desesperació pot coexistir amb esperances que tapen de manera conscient o inconscient el no-res final.

Esperança cristiana, història i mort

L'antiutopia per excel·lència que constitueix la mort ve a interrompre brutalment la projecció de possibles vers el futur. La mort, que és el terme final de la vida humana, és un fet brutal i contingent que prové de l'exterior de les possibilitats huma-

nes, destrueix, d'un sol cop, totes les possibilitats projectades per la llibertat. L'ésser humà és, fàcticament, un ésser per a la mort, com molt bé fa veure Martin Heidegger, però pot ser també entès com un ésser per a l'esperança com sosté Bloch en la seva darrera entrevista. Cal, doncs, escollir, entre el nihilisme o una metafísica de l'esperança.

La raó de l'esperança històrica pot fonamentar-se en la fe en l'home, en la seva moralitat, en la confiança que no portarà

Abraham, el gran patriarca de les tres religions profètiques monoteïstes, constitueix per als cristians el primer personatge bíblic que personifica l'esperança cristiana. Espera en la promesa de ser pare d'una generació complint el manament de sacrificar el seu únic fill. La seva esperança, doncs, es trobava enllà de tota expectativa racional.

la seva espècie cap el suïcidi o bé sobre la confiança en un Déu que es revela en la història i que tot i el mal ús que fa l'home de la seva llibertat i malgrat la presència de la catàstrofe -idea que hom retroba constantment en el pensament occidental i també en Solokhov⁸- vetllarà perquè la humanitat assoleixi al seu estat final per una transposició de la temporalitat en la intemporalitat.

¿Hi ha raons per creure que amb la mort no acabaran tots els nostres projectes personals? ¿Quina és la legitimitat de l'esperança que ofereixen els qui creuen en una filosofia del progrés? Però també ens hem de preguntar: ¿quina legitimitat té la desesperació dels nihilistes i dels filòsofs de l'absurd? ¿Què és el que ens permet sostenir amb certesa, davant de la mort personal o de la humanitat, que tot acabarà bé?

Una de les respostes possibles és sostenir que la raó de l'esperança fonamental s'arrela en un consentiment acompanyat d'amor, de disponibilitat, de confiança en la persona, la totalitat de la realitat, l'ésser en què és ontològicament anterior al no res i intrínsecament bo, i que la situació intolerable en la qual es pot

trobar la persona no pot ser definitiva i ha de ser salvada. L'esperança cristiana es fonamenta en un altre ordre de raons. Es fonamenta en l'existència d'un Creador que, sobre la base d'una ontologia de la interpersonalitat i d'una metafísica de l'amor i del do, no pot anorrear la creació. Nietzsche, en canvi, és crític envers aquestes esperances ultraterrenals i entén que són invents per aconhortar la humanitat ferida.

En aquest tema de l'esperança, hom es veu irremissiblement cridat a escollir, a prendre una opció fonamental, entre una filosofia de la història lligada a l'esperança o bé una filosofia de la història lligada a la desesperació. Cal fer una opció fonamental entre dues metafísiques: la del no res, on l'ésser és un mal ontològic que tendeix vers el no res o bé la de l'ésser. En aquesta qüestió de l'esperança, cal plantejar, sense embuts, el gran dilema: o bé l'home és el mestre i el sobirà de la història, o bé està orientat i sostingut per Déu, des del respecte a la llibertat humana.

Francesc Torralba

Universitat Ramon Llull

NOTES:

1. Emili Cioran (1911-1995) va ser inicialment un escriptor romanès que ja al 1933 va publicar *Pe culmine disperarii* ("Als cims de la desesperança"). El 1937 va anar a París on va residir fins a la seva mort. D'aleshores ençà la seva obra, escrita sempre en francès, tracta sobre l'angoixa o la desesperació davant l'absurd i el dolor de viure i de la inutilitat de la mort com a salvació.
2. Ernst Bloch (1885-1977) va ser un filòsof marxista alemany. En la seva obra principal, *El principi de l'esperança*, va analitzar les imatges utòpiques de les diverses cultures al llarg de la història. En la seva recerca va identificar l'esperança com a principi motor dels individus i de les societats. *Heimat*, en llengua alemanya, vol dir "pàtria". En aquest filòsof pot tenir també el sentit de "llar".
3. Els antics grecs tenien dos mots per dir "paraula": "mythos" i "logos". La primera es referia al discurs narratiu; la segona a l'exposició racional.
4. Nascut el 1926, Moltmann és un teòleg de l'Església evangèlica reformada que ha estat professor de la universitat alemanya de Tübingen. Va ser l'iniciador de l'anomenada "teologia de l'esperança".
5. Gabriel Marcel (1889-1973) va ser un filòsof i escriptor francès. Es va convertir al cristianisme el 1929. La seva filosofia s'ocupa de temes existencials i d'obertura cristiana al misteri. Tot i que ell sempre ho va defugir, se'l va considerar un existencialista cristià. L'obra més interessant pel que fa a l'esperança és *Homo viator. Prolégomenes à une métaphysique de l'espérance*. Va ser escrita el 1944.
6. Eugène Minkowski (1885-1972) políglota francès d'origen polonès, va ser psicopatòleg i filòsof de la folia. La seva obra està profundament marcada per Bargson. Especialment interessant pel tema de l'esperança és el seu article: *L'espérance*, publicat a *Tijdschrift voor Philosophie* 21 (1959) 96.107.
7. Blaise Pascal (1623-1662) va ser un filòsof i matemàtic francès. Des del 1647 aplegava pensaments i notes diverses per tal de redactar una obra en defensa i apologia del cristianisme. Aquestes notes, classificades després de la seva mort, es van publicar amb el títol de *Pensées*. Pascal hi planteja d'entrada la necessitat de creure en Déu. En algunes d'elles Pascal afirma que les persones no suporten el buit, el no-res i la seva insuficiència respecte del món i l'univers. Aquesta situació les desesperaria si no s'interessessin per tot el que les envolta. Això *diverteix* i ajuda a oblidar la condició miserable de la humanitat.
8. Mikhail Aleksandrovic Solokhov, nascut en un petit poble d'Ucraïna, va ser premi novel de literatura (1964). Va ser l'autor d'una obra molt celebrada: *El plàcid Don*. Col·laborador en el diari d'unió de la joventut comunista (Komsomol), també és especialment il·luminador pel tema de l'esperança el seu text, *Destí d'un home* (1956).

UNA OPORTUNITAT DE L'ESPERIT

A Barcelona s'ha celebrat durant l'estiu el Fòrum de les Cultures. Un dels actes que va tenir més èxit d'assistència va ser la celebració del Parlament de les Religions. La germana Roser Estrada, benedictina del monestir de sant Benet de Montserrat, hi va participar activament. Ens en parla a continuació.

En el nom de Déu

Pensar en el Parlament de les Religions del Món com en una oportunitat de recerca de Déu que l'Esperit ens ofereix, va fer-me participar de forma diferent en aquest IV Parlament que, entre els dies 7 i 13 de juliol d'aquest any, es va celebrar a Barcelona. Vull insistir-hi. **Concebre el diàleg com a oportunitat de l'Esperit és concebre'l com a manifestació del Transcendent**, i a la seva manifestació hi correspon la resposta humana. Qui va ser, per tant, l'organitzador del IV Parlament de les Religions del Món? Qui va anar-lo brodant en el pensament de l'home fins a fer-lo possible? Qui, encara, quan nosaltres homes i dones continuem observant entre impotents i esporuguits com, en molts països del nostre món, dirigents espirituals i fidels d'algunes religions inciten una vegada rere una altra a l'agressió, al fanatisme, a l'odi i a la xenofòbia, inspirant i justificant enfrontaments violents i sagnants, en el nom de Déu?

Déu és la paraula més maltractada de totes les paraules humanes, va escriure M. Buber. I continuava dient: No n'hi ha cap altra que hagi estat tan envilida, tan trossejada. Generacions humanes han descarregat sobre aquesta paraula tot el pes de les seves

*vides temorenques, fins a abaixar-la arran de terra. Ara jeu entre la pols i porta la càrrega de tots ells. Les generacions humanes han estripat aquesta paraula amb els seus partidismes religiosos. Per ella han matat i per ella han mort; encara porta la marca dels seus dits i la sang de tots ells... Escriuen ximpleries i, al dessota, hi posen aquesta paraula. Es maten els uns els altres i diuen que ho fan en nom de Déu... Per això hem de tenir en consideració tots aquells que prohibeixen l'ús del seu Nom, perquè, de fet, s'aixequen contra el crim i el gest desprietat d'aquells que invoquen Déu per al suport dels seus actes. (M. BUBER: *Begegnung*, Stuttgart 1961).*

Pocs dies abans que comencés el Parlament, vaig recordar unes paraules del novel·lista francès Henry de Montherlant. Deien: *són rares les paraules que valen més que*

Foto: R. Estrada.

Vista parcial d'un moment del Parlament de les Religions celebrat al Fòrum de les Cultures a Barcelona.

el Silenci. Més enllà de la saviesa humana i més enllà dels seus encerts, hi ha una altra **saviesa** que sovint ens hem entestat a no reconèixer. Em refereixo a la Saviesa d'Aquell qui és la Font de tot pensament i que, a més, entronca a la perfecció amb el *leit-motiv* de l'Assemblea: *CAMINS DE PAU, l'art de saber escoltar* (que és *saviesa*), *el poder del compromís*. Així, si dèiem que són rares les paraules que valen més que el silenci, podem dir al mateix temps que és rar, també, que doni fruits el qui no ha enfonsat les seves arrels en l'erm del Silenci.

Qui va ser, doncs, l'organitzador d'aquest Parlament?

Ell, el Nom del qual està per damunt de tot altre nom, va ser l'Instigador Silenciós d'un Parlament que, ja en el seu darrer dia de converses i debats va veure néixer els primers fruits.

Camins de pau: l'art de saber escoltar, el poder del compromís

Unes 8000 persones de 75 països d'arreu del món vam participar en el IV Parlament de les Religions a l'empara del *Consell nord-americà d'un Parlament per a les Religions del Món* (el CPWR). Sota el seu auspici, però, no tothom va quedar satisfet. Programes, motxilles, dossiers informatius, etc. arribaven en anglès abans que en cap altra llengua (els programes de treball en català, p.ex., no van arribar fins al tercer dia de feina!; i solament el programa en anglès era el més complet de tots. Això vol dir que, si ens calia alguna informació addicional respecte a les diferents opcions per a escollir en el programa de treball, s'havia de saber, forçosament, l'anglès. També hi va haver força gent decebuda quan, en algunes ponències de líders espirituals reconeguts que, a més de l'anglès, parlaven altres llengües (i em refereixo explícitament al català i el castellà), van acabar fent les seves aportacions en llengua anglesa. El descontentament, en aquest sentit, no va ser solament dels qui acollíem la celebració d'aquest IV Parlament a casa

nostra, a Barcelona, sinó que ho va ser, igualment, dels participants d'arreu del món de parla francesa, alemanya, portuguesa i d'un llarg etcètera. Possiblement aquest fet va obeir a una falta de previsió, atès que les tres últimes edicions del Parlament, a Chicago (en dues ocasions) i a Ciutat del Cap, ja es feia en països de parla anglesa. Aquesta va ser, per tant, la primera vegada que el Parlament de les Religions del Món se celebrava en una ciutat de parla no anglesa. Voldria creure, doncs, que per a aquest motiu no es va pensar a vetllar el fet de la identitat (que a tots confereix l'ús de la pròpia llengua), a més d'afavorir la celebració de la unitat en la multiplicitat. I quin marc millor que el d'aquest Parlament per a celebrar i fer evident, audiblement parlant, un dels noms de Déu?

Deixant de banda aquest escull, el lema del Parlament d'enguany es va adequar a la perfecció amb l'esperit que va anar conduint el fil d'aquells dies de recerca comuna fins a acomplir el propòsit de l'Assemblea: **mostrar que les religions i tradicions espirituals del món són diferents però no antagoniques.**

Els quatre eixos del diàleg

Quan parlo de propòsit penso en la dimensió dialògica de qualsevol *parlament*. Els qui hi vam participar no esperàvem resoldre les grans qüestions que afecten el nostre món i que el mateix Consell del Parlament havia proposat com a pautes de treball. Aquest treball va "tocar" als líders espirituals vinguts d'arreu del món amb aquesta finalitat (em refereixo a les persones que treballen habitualment en els seus respectius països cercant la solució d'alguns dels problemes que més greument afecten els països més pobres del món).

Aquestes pautes de treball, que ja s'havien començat a debatre en la celebració prèvia al Parlament de les Religions del Món que va tenir lloc al Monestir de Santa Maria de Montserrat dels dies 5 al 7 de juny, i al voltant de les quals va anar-se teixint el que poste-

riorment va ser el gruix del Parlament, van ser les següents: *la situació dels qui sobreviuen com a refugiats en tot el món, l'accés a l'aigua potable, la violència religiosa i el deute extern*. A propòsit del primer punt i pensant en les diferències alarmants que es donen entre nosaltres i ells, van impressionar-me molt les paraules que Raimon Panikkar va adreçar-nos en el seu parlament de benvinguda: "*respectables i respectats immigrants d'aquest planeta. Tots hem vingut a aquest món sense papers. La vida és una comunió entre tots els éssers vius, i pràcticament totes les religions ens diuen el mateix. No ens hem donat a nosaltres mateixos la vida. La vida prové d'un Misteri que no coneixem ...*"

Aspecte panoràmic de la convivència entre els col·lectius participants on es posa de manifest l'extraordinària participació de la comunitat Sikh internacional.

Aquests van ser els 4 grans blocs a partir dels quals va començar la feina de tots, amb l'anhel comú de treballar en favor d'una pau autèntica i duradora. Però també és veritat que el Parlament no va ser pensat solament com un òrgan de govern per prendre decisions, sinó més aviat com un espai obert per parlar i intercanviar experiències i aspiracions amb el desig de buscar, plegats, els camins més adients i eficaços per a l'establiment real d'un nou ordre mundial; per animar-nos els uns als altres a cercar junts camins per a la pau; per a treballar activament contra qualsevol forma de deshuma-nització o de violació dels drets humans.

I en això, a ser veritablement humans, cada poble, cada ètnia i cada tradició religiosa hi té molt a dir, obrint-nos a la cooperació mútua, a la tolerància i al respecte, obrint-nos fins i tot a l'estima sincera i a la consideració real de l'autenticitat de l'experiència religiosa que entranya la pràctica de cada tradició. I per a tot això és cabdal, per descomptat, el diàleg.

La feina de cada dia (I): el matí

És fàcil imaginar-se, doncs, que aquells dies a Barcelona van ser dies d'una densitat i intensitat especials. Cada dia començava

a les vuit del matí amb una hora de celebració i pràctica religiosa que cada un dels participants escollíem lliurement entre totes les propostes que s'oferien. Per exemple: *una meditació jueva*; la participació en *el cant del Sant Nom de Déu* (segons la tradició Vaisnava); una pregària amb *cants de Taizé*; una *oració tradicional índia*; una *pregària monàstica* de laudes; una *meditació hindú*; una *pràctica mazdeista*, etc. Cada dia eren diferents a fi de possibilitar un espai de pregària en el qual totes les pràctiques religioses i espiritualitats del món hi poguessin tenir cabuda i ser participades per persones de diferents confessions.

A continuació, la proposta fins a l'hora de dinar consistia en una sessió **intra-religiosa**, és a dir, en la presentació d'aspectes propis de cada religió. Per exemple: *la cara global del judaisme*; *l'essència de l'Islam*; *estat actual del budisme tibetà...* Després en venia una altra d'**inter-religiosa** que pretenia de trobar aspectes comuns a tradicions distintes: *fusió cultural: veus tibetanes i cants occidentals*; *la resposta dels monjos en temps de decisions crucials*; *practicar l'art sagrat d'escoltar*; *"creure" i "pertànyer" en una societat plural*; etc.

Després d'aquestes sessions arribàvem

a l'hora de dinar. La majoria dels qui vam viure aquests dies d'intercanvi d'experiències al Parlament vam poder dinar plegats gràcies a l'extraordinari testimoni de comunió fraterna de la comunitat Sikh internacional (originària de la regió del Punjab al nord de l'Índia). Els nostres germans indis van servir prop de 3000 àpats diaris entre tots els congressistes i personal del Fòrum de les Cultures que durant aquells dies del Parlament vam ser a Barcelona.

La feina de cada dia (II): la tarda

Havent dinat, i després d'una estona de descans en les àrees de gespa al voltant de l'edifici del Parlament, o d'afegir-se a les propostes lúdiques del migdia (*la cançó del sol: música i dansa sufi al teatre; un concert de música tradicional de l'Índia a l'Auditori; un documental que duia per títol Mare Teresa: el llegat; etc.*), repreníem l'activitat de la tarda amb les sessions de compromís que, després de debats, diàlegs i parlaments, esperaven intencionadament propostes lúcides i concretes, com per exemple: *construir cohesió social enmig de la diversitat; la història de Manresa; com organitzar i operar després de Barcelona; vestit religiós i fonamentalisme laic; com implicar les comunitats religioses en el comerç just; i un llarg etcètera*). Així arribàvem a les 5 de la tarda amb la possibilitat de gaudir, encara, de diferents espectacles i simposis. I era llavors, en el que va anomenar-se l'espai obert de la tarda, quan cadascú s'adonava que no només participava en un simple intercanvi cortès (encara que també ens n'havíem pogut adonar a l'hora del dinar o en els moments de pausa durant el dia) sinó en un encontre viscut en tota la profunditat i riquesa de cada una de les tradicions religioses allí representades (majoritàriament en forma de comunitats de base).

Dues de les constants que emergien dels debats, fent un cafè o, senzillament, compartint entre dos, en petit comitè o en un grup més nombrós, van ser una

Foto: R. Estrada.

Un moment de la preparació dels àpats diaris a càrrec dels germans indis.

escolta receptiva i el testimoni honest per part de tothom.

Les conclusions

I ja en el darrer dia, amb la cerimònia de clausura van arribar les conclusions en forma de propostes concretes d'àmbit local i internacional. A escala local, per exemple, el Centre Unesco de Catalunya i l'Associació Unesco per al diàleg interreligiós, es van comprometre a impulsar directament la celebració anual d'un Parlament Català de les Religions, així com la creació d'una Xarxa Catalana de Diàleg Interreligiós amb la finalitat de crear vincles més sòlids que afavoreixin la pregària i el treball entre les distintes comunitats i tradicions religioses que conviuen a Barcelona.

L'Assemblea prèvia de Montserrat, per la seva banda, va concloure amb el propòsit de finançament d'un orfenat; l'obertura d'un centre per a refugiats del nord d'Àfrica a Algesires, i la realització d'un projecte de cooperació al Tibet, entre d'altres.

Donem-ne gràcies!

Roser Estrada

LA CONSTITUCIÓ EUROPEA: CONSTITUCIÓ?

Probablement durant el primer trimestre del 2005 els ciutadans i ciutadanes de Catalunya seran convocats a les urnes per donar o negar el seu consentiment a la primera constitució europea de la Història. Antoni Garrell i Guiu, membre de la Germandat, ens ofereix una reflexió sobre aquest esdeveniment.

L'Europa laica i la democràcia

L'última assemblea de la Germandat de Poblet d'enguany coincidí amb la reunió dels caps d'estat de l'Europa dels vint-i-cinc on s'aprovà, després de llargs estira-i-arronses, el text de l'anomenada Constitució Europea, un fet cabdal i que no podem ignorar. Com a ciutadans i també com a cristians cal que reflexionem i actuem en conseqüència, assumint o no el fet que els nostres governants es permeten l'oblit de les arrels cristianes de la Unió Europea.

Voldria, abans de reflexionar sobre aquest fet, reiterar que sóc un ferm convençut que el progrés dels col·lectius humans rau, en gran mesura, tant en la capacitat de mantenir una forta i transparent separació dels poders de l'Estat -legislatiu, executiu i judicial- com en la separació del poder civil i religiosos.

Independentment dels graus de democràcia d'un Estat, la manca d'independència dels seus tres poders condueix, inexorablement, a polítiques totalitàries. De la mateixa manera la no separació del poder eclesiàstic respecte del poder civil -entès el primer com a govern i guia de les creences i béns de l'esperit i el segon com a govern dels béns materials i les interaccions humanes- comporta actituds i actuacions arrelades

en la intolerància, el fonamentalisme i l'exclusió. La democràcia exercida amb convicció i coherència, si és possible sense majories absolutes, en el marc d'un estat no confessional, respectuós i solidari amb el desenvolupament universal, és el que s'ha evidenciat com la via més idònia per al govern dels pobles i del progrés humà.

Les arrels cristianes d'Europa

Observo, doncs, de manera esperançada el procés de construcció de la Unió Europea. Les conviccions abans esmentades són les que em duen a afirmar que no reconèixer l'herència cristiana d'Europa en la seva Constitució és negar no solament un fet històric, sinó també el pilar bàsic del tarannà cultural que impregna les actuacions de la gran majoria dels ciutadans de la Unió; i aquest era també l'esperit que impregnà aquells polítics europeus que, en finalitzar la Segona Guerra Mundial, amb el Tractat del Carbó i de l'Acer al 1951 i el Mercat Comú al 1957, assentaren les bases de l'actual Unió Europea. Ambdós acords, enllà de les motivacions econòmiques, perseguien evitar l'infern de noves confrontacions armades i preservar el desenvolupament europeu en un marc de cohesió, solidaritat i pau sota el llegat de l'humanisme cristià.

El saber, la cultura i l'art d'Europa, pilars que informen la llibertat com a norma reguladora de les relacions humanes, s'arrelen des dels seus orígens en el cristianisme i les seves obres. Hom recorda que el saber fou custodiat, impulsat i incrementat des dels monestirs cristians; també les primeres escoles van sorgir a partir de l'esforç i dedicació dels moviments i congregacions religioses; i és una dada clara que les universitats van néixer al segle XIII a l'ombra de les catedrals cristianes com a transmissores del saber i fars d'impuls del coneixement en contrapunt a l'estricta capacitació professional. Les catedrals romàniques i gòtiques que omplen les ciutats europees conformen avui una part important del nostre llegat arquitectònic. Des de la música de Bach al contingut dels nostres

pensadors, artistes i literats, les evidències de les arrels cristianes en el que ara anomenem Unió Europea són innombrables.

Què és una constitució?

Una constitució és la pedra angular o llei fonamental d'un país a través de la qual s'estableixen i es garanteixen els drets i deures dels ciutadans, es regula l'organització i les relacions entre els poders públics i, eventualment, es determinen els principis pels quals es regulen les relacions dels governats i dels governants. Una constitució té, doncs, per objectiu legitimar el poder de les administracions, marcar els límits dels poders de l'Estat i garantir la participació dels ciutadans en els poders públics. Resulta raonable que s'ignorin, o es neguin per omissió, les

Només que consideréssim les fundacions cistercenques de l'Edat Mitjana resulta evident que l'arrel cristiana d'Europa va ser profundament densa.

arrels culturals i històriques que condueixen els pobles a establir les 'regles del joc convivencial' i legitimar els seus governs? En concret: ¿és comprensible la negació de les arrels cristianes europees? La resposta és sens dubte negativa. Llavors, ¿on rau la raó bàsica d'aquest desencert? ¿És en el que uns anomenen "el requerit seny" en ares de la pluralitat? ¿O més aviat en el fet que la denominada constitució no és tal, sinó tan sols una peça més en el procés inacabat de construcció europea, fonament de la cessió asimètrica de sobirania dels Estats? Es tracta d'una peça jurídica cabdal per les cotes i equilibris de poder entre els Estats de la Unió, no pas de les nacions i pobles d'Europa, i està molt lluny d'ésser la 'Carta Magna' que regula les relacions entre els administradors i els administrats i que inspira 'totes' les lleis que conformen l'ordenament jurídic dels Estats que configuren la Unió.

Europa: llums, ombres i futur

Aquesta denominada constitució d'Europa renuncia, doncs, a reconèixer les seves arrels en el procés de continuar avançant en la construcció d'aquest espai insòlit de pau i prosperitat en què s'ha convertit la part occidental del nostre continent. Es tracta d'una Europa encara desequilibrada, no exempta de les injustícies i els temors que alimenten els moviments antiglobalització i que oblida amb freqüència les diverses nacionalitats que configuren els Estats de la Unió. És una Europa que no pot oblidar la seva responsabilitat en el món, la qual cosa requereix actuar amb unitat, renunciant als individualismes dels Estats i assumint el seus compromisos. Una Europa que ha d'entendre que la seva prosperitat, benestar i convivència — simple coexistència algun cop — no poden recaure en la misèria i l'explotació dels països del Tercer Món, ni amb l'ús de les forces

armades dels altres com succeí a Kòsovo.

Aquesta Constitució és un pas més. Potser no és el pas que alguns voldríem, però probablement és l'únic possible ara com ara. Crec que, malgrat tot, cal acceptar-lo i continuar treballant per millorar-lo. Sabem que el camí només es fa caminant i que la nostra Europa pot seguir essent, si ens hi esforcem "*aquell racó de pau i somni amb els seus nombrosos llacs, on durant el dia s'emmirallen els pics gegants i a la nit els sempre llueents estels...*", tot recordant el text de la Sardana andorrana.

Ara que s'inicia la fase decisiva per a l'aprovació de la denominada Constitució Europea, cal recordar que Jesús ens digué "*La veritat us farà lliures*" (Joan, 8,32) i actuar en conseqüència. Lluny de les afirmacions grandiloqüents i exemptes d'argumentació, cal explicitar amb la força de les obres els motius pels quals els europeus vàrem reclamar que s'explicitin les arrels cristianes d'Europa. Cal assumir que les regles del joc han variat, que res no serà igual, que cal confiar en nosaltres, en la nostra fe i el nostre treball. Aquest és ara l'aspecte cabdal, com ho és que les nostres actuacions han de traspasar aquests fets, tot evidenciant el tarannà cultural que ens impregna. Aquest tarannà està arrelat en el llegat de l'humanisme cristià, caracteritzat per la tolerància i la solidaritat, valors que han de regir i d'inspirar les actuacions dels ciutadans de l'Europa del 25 enllà del que diguin els textos que regulen els equilibris de poder entre els Estats.

Antoni Garrell

DEL MAGISTERI D'AGUSTÍ ALTISENT: UNA HISTÒRIA HUMANA

El passat mes d'abril el P. Agustí Altisent ens va deixar. En el número anterior de Poblet ens en vàrem fer ressò. Hem volgut que aquí se'ns glossés la figura del desaparegut monjo i historiador en la seva faceta d'intel·lectual i professor universitari. Ens en parla Maria Bonet Donato que en va ser alumna i ara és professora de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona.

Foto: Arxiu Poblet.

Un professor monjo i humanista

La història esdevé humana, minuciosa i simple de la mà d'Agustí Altisent, sense que per això en perdi la complexitat. És el llegat d'un historiador a una època en la qual la producció historiogràfica sovint aplica teories de forma superficial, i al marge, o en detriment dels fets i dels protagonistes. Precisament la mirada curiosa, atenta i sensible envers els esdeveniments i els homes de l'ahir fa que Agustí Altisent ens hagi deixat una història que es fa vida i que cobra més vitalitat gràcies a una prosa acurada i lleugera i alhora extremadament precisa. A més aquesta habilitat arrela i és conseqüent amb la seva interpretació de la història, segons la qual aquesta disciplina científica ens impulsa a *raonar sobre la vida* i a *reproduir la veritat humana*; i així el coneixement del passat ens permet

ultrapassar les limitacions que imposa la contemporaneïtat al present. En paraules d'ell, *la història supera la vida*, i en aquest sentit *els éssers vius viuen millor a la història que a la vida real, perquè la història, sense desfigurar-los, els fa més entenedors*.

Aquesta particular manera d'encarar l'explicació històrica s'ha manifestat en les diverses publicacions; però, també la vam poder aprendre en les seves classes, les quals, a més de ser riques en sabers i pensaments, constituïen sobretot un exercici creatiu com tota l'activitat intel·lectual que va desplegar. I en un cert sentit, ell mateix, era una manifestació explícita de la vinculació entre l'ahir i l'ara. De fet, i en un ordre més anecdòtic, quan vam iniciar els estudis d'història amb un professor que era monjo a la tardor del 1982, alguns van tenir la sensació d'entrar en el túnel del temps. L'ambient hi ajudava, però sobretot ell, l'Agustí Altisent que vestia l'hàbit blanc i negre dels cistercencs, i tenia una cara rodona i rosada tirant a vermellosa, que s'arrodonia encara més en el cap gairebé calb, on el sol li treia llustre quan el tocava a través de la finestra de la classe.

Més enllà d'aquesta imatge, el fet de tenir un professor que era religiós en els inicis dels estudis universitaris em produí una certa contrarietat, que adquiria connotacions no gaire positives des dels prejudicis adquirits en una trajectòria escolar i personal que havia estat deliberadament laica, i suposadament liberal. L'Agustí Altisent em va ajudar a superar un clixé tan pobre com aquest, i en les primeres lliçons relatives a la teoria de la història, lluny d'adoptar postures dogmàtiques, simplificadores o definitives ens aportà una comprensió

crítica, oberta i eclèctica, mentre desgranava i comentava el llibre de E.H. Carr *¿Qué és la Historia?*. Però a més d'això, la capacitat d'integrar interpretacions i argumentacions variades culminava en una solució pròpia, en un nou raonament creatiu i constructiu, com en l'explicació d'un tema tan complex com el del caràcter científic de la història. Precisament el seu discurs d'ingrés en l'Acadèmia de les Bones Lletres de Barcelona va versar sobre això, *Entorn de la història com a ciència i els seus contactes amb la creació literària* (Barcelona, 1979), on reconeixia les particularitats com a ciència, i hi valorava el procés creatiu en afirmar que *la història participa en algun grau dels valors estètics de la creació literària*.

En un cert sentit, la creació literària ens va aproximar a l'antiguitat grega i romana, i els relats d'Heròdot, Tucídides o les *Vides paral·leles* de Plutarc li permetien introduir-nos en aquell passat a través dels seus actors. I així, de la mateixa manera que era capaç d'explicar la guerra del Peloponès de forma dinàmica i humana, no deixava de emfasitzar que l'aportació del gran historiador grec havia estat diferenciar les causes remotes de les properes. Val a dir, que aquestes dissertacions completaven tot un llarg itinerari des dels primers homes, passant per distintes civilitzacions antigues i fins el món clàssic, on la política, la societat, l'economia, o fins i tot les relacions amb el medi tenien sempre un lloc en el intens trajecte per tots els segles i racons de la història.

La resta de períodes històrics eren abordats des d'aquestes vessants, i també la cultura i el pensament històric ocupaven un lloc destacat en el programa de l'assignatura. D'aquesta manera tractava qüestions com els

orígens, les característiques i els àmbits de les llengües occidentals, o aprofundia en els autors de la Il·lustració i del segle XIX. Fins i tot en temes més convencionals com el relatiu a la lluita pel *dominium mundi* l'introduïa i justificava amb la qüestió: *sentit del tema* i el tancava amb Dant Alighieri, quan en general es liquida molt abans en el temps i es circumscriu habitualment només a la lluita política.

Del monestir de Poblet a la història total

La habilitat d'integrar els episodis en un marc explicatiu més ampli és una constant en els seus treballs, per concret que sigui el fet referit. Però potser on podem gaudir d'una història singular, que sempre s'insereix en un procés general d'una o altra natura és

precisament en la *Història de Poblet* (Poblet, 1974). El monestir li permet mostrar el dia a dia de la comarca i de la gent, de la comunitat cenobítica, les relacions amb el territori, les formes i tècniques d'explotació econòmica, les produccions artesanals i artístiques, la cultura, i també la història dels reis i dels abats. D'aquesta manera desborda cronologies, àmbits geogràfics, temes, i aprofundeix en aspectes concrets referents a les formes de la vida quotidiana, d'explotació econòmica o de producció cultural, tot atansant-se a la pràctica de l'ofici d'historiador preocupat per tota la història o història total, segons sustentava Marc Bloch.

De tota manera, hi ha alguna cosa d'autobiogràfic en aquest treball, on el monestir tot i ser el centre d'una existència espiritual li va permetre

Foto: J.L. Sellart.

Homenatge a la Universitat Rovira i Virgili l'any 2003.

gaudir amb saviesa d'altres formes de vida aparentment allunyades, però que amb intel·ligència, reflexió i sensibilitat esdevenien perfectament compatibles. Així la seva trajectòria era una lliçó d'humanisme i d'història humana, amb la qual demostrava la falsedat d'una aparent contradicció entre la contenció vital inherent al monaquisme i una activitat d'estudi i personal on copsava i recorria les més distintes manifestacions dels homes, és a dir tot allò d'humanitat que hi ha a la història.

Coneixent l'Agustí Altisent, no crec que la seva forma de fer història fos voluntàriament totalitzant, sinó que la curiositat, la incansable recerca del perquè, i la visió segons la qual *l'historiador ha de tractar de comprendre el que ha passat i cercar el més important* el conduïen per tots els àmbits de l'activitat humana. De fet era sobretot un humanista que feia història, més enllà d'un mer historiador que volia explicar-ho tot. Tanmateix no seria just pensar que la influència de la primera generació d'Annals, i de la contribució espanyola en aquest camí feta per Jaume Vicens Vives fossin alienes a una original forma de fer història. De fet, un dels temes ben abordats en l'assignatura *Introducció a la història* era el de la relació entre la geografia i la història, on partia d'un treball de geopolítica de J. Vicens Vives i aconseguia evitar tots els paranys deterministes que havien prosperat en la geopolítica alemanya.

La influència d'Annals, o d'autors amb postures ideològiques "progressistes" com Carr cobra especial valor no només per la condició de monjo, sinó atès que els seus inicis com a investigador en el terreny de la història medieval es situaven entorn al grup de la Universitat de Barcelona on es feia

bàsicament una història de tall positivista. I un cop més, ell en va treure el millor que es podia d'aquest recorregut, com va ser la dedicació acurada a la lectura i estudi dels documents.

Aquesta faceta va culminar en una de les darreres activitats importants en el terreny de la història, com ha estat l'edició modèlica dels documents de Poblet en el *Diplomatari de Poblet* (Barcelona, 1993). És una obra única, amb uns índexs molt complets i molt ben fets, i un aparell crític també de màxima qualitat. Tot i que aparentment es pugui pensar que tan sols són documents, es tracta d'una obra excepcional en relació a altres edicions que s'estan fent, no només per la qualitat en totes les parts des de les transcripcions, les regestes o comentaris, sinó també per la riquesa i singularitat dels documents. I aquest aspecte aparentment fruit de l'atzar, no ho és, i precisament l'historiador bregat en el tema va comprendre el valor d'aquell conjunt de pergamins.

D'alguna manera és possible veure un camí a l'inrevés respecte del que fan molts medievalistes, ja que primer va estudiar bona part d'aquest material per dur a terme una sèrie de treballs entorn a Poblet, la Conca i d'altres ambients a la plena edat mitjana, i després va endegar l'edició de les fonts. Així cal fer esment de la important contribució a l'organització administrativa cistercenca en la tesi, que es va publicar com *La descentralización administrativa del monasterio de Poblet en la Edad Media* (Poblet, 1985) o en els treballs sobre l'economia del monestir com el de les granges cistercenques *Les granges de Poblet al segle XV* (Barcelona, 1972). Però segurament aquest trajecte poc convencional atorga a l'edició del *Diplomatari* un lloc excepcional entre

aquest tipus de llibres, atès que l'Agustí Altisent sap qui són els personatges, els llocs, comprèn quan un document pot ser fals, i exposa les distintes còpies per tal que en coneguem les diferències. Ja fa un temps va dir-me que el segon volum estava pràcticament enllestit. Cal pensar que veurà la llum.

El llegat d'un mestre: la història dels homes

En un cert sentit el meu procés com alumne va seguir-ne un de semblant al referit de la seva obra, on vaig passar de la introducció dels grans temes de la història a l'estudi acurat dels documents, atès què el vaig tenir en l'obligatòria esmentada de primer curs de llicenciatura, i anys després en els cursos de doctorat. Dels inicis em va quedar la primera visió de la història com a ciència en construcció, de moltes preguntes però també de respostes, i en canvi en el doctorat el vàiem construint, entenent i fixant certeses per tal de plantejar-ne després, però sempre després, les incerteses.

Amb l'Agustí Altisent vaig aprendre a submergir-me en els documents, a comprendre que obeïen a un sentit o a una lògica, i on les paraules esdevenien pistes valuoses per a saber què pensaven o perseguien els seus actors o redactors. A més a més, només ell ens ensenyava a fixar-nos en el traç d'una lletra per intuir l'edat o la formació de l'escriptor, a reparar en el format del pergamí, o a conèixer com s'autenticava un document; en definitiva apreníem que cada element de l'instrument era font d'informació. De nou es descobria la ment desperta, meticulosa que dibuixava acuradament tots els ingredients del quadre, i que finalment ens oferia una pintura molt realista, plena de color i vitalitat. Tal

vegada la seva mare, que mai va conèixer, pintava així.

Alguns títols d'articles donen una idea d'aquesta forma de fer, *Una família d'escrivans de Lleida relacionats amb Santes Creus i Poblet (1151-1218)* (Santes Creus, 1981), *Seguint el rastre de Guerau de Jorba* (Montblanc, 1978), o d'altres mostren

Foto: Arxiu Poblet.

com els personatges i llocs del segle XII li permetien explicar processos més importants, *Comerç marítim i capitalisme incipient. Episodis de la vida econòmica d'un matrimoni tarragoní (1191-1203)* (Poblet, 1970), *Notícies socials i econòmiques de Montblanc, la Guàrdia dels Prats i la Riba, pels voltants del 1200 en els documents de Poblet* (Montblanc, 1966) i molt especialment *Un poble de la Catalunya Nova els segles XI i XII. L'Espluga del Francolí de 1079 a 1200* (Barcelona, 1966).

Així en l'edició de documents i en la producció d'història local, la tasca de l'Agustí Altisent es desmarcava un cop més de tòpics i estereotips, com els que sovint menystenen aquestes activitats a l'avaluar la producció historiogràfica. Ans al contrari, la seva contribució confirma que els grans historiadors escolten els seus personatges, els coneixen, passegen pels escenaris pretèrits, i que la bona història no és agosarada, sinó fidel o atenta als documents, per bé que finalment s'acabi pintant un bon quadre, realista o impressionista, tot complint amb la seva màxima segons la que *l'art supera la naturalesa*.

A més a més d'aquestes i altres aportacions sobre història social i econòmica, va dedicar-se a la història política com a *À propos de l'expédition d'Alphonse le Chaste á Toulouse en 1175* (Tolosa, 1967), a Sant Bernat i a altres qüestions culturals, o de tecnologia com els molins, i d'alimentació com a *Notes sobre postres, vins i fruita al segle XV* (Castelló, 1970). És a dir a tots els te-

mes de l'activitat humana, de la vida i que completava amb una original producció d'assaig periodístic.

Quan miro enrera, quan rellegeixo els treballs d'història medieval del qui va ser el meu mestre, l'Agustí Altisent, aprecio cada cop més el que em va ensenyar i el que ens va explicar sobre les nostres terres a la plena edat mitjana. I així espero aprendre a fer una història cada cop més humana, sense descurar la connexió amb els grans processos i els testimonis del passat com feia ell. Crec que per això no vaig poder-li dir adéu, malgrat la posta en escena d'un funeral «singular», perquè no diem adéu quan volem retenir quelcom del qui se'n va. Més enllà de les dificultats que imposa l'afecte que ens teníem, no li he dit adéu perquè confio poder reviure en la meua tasca el seu llegat, i sobretot el magisteri entorn a una història dels homes, que és de tots i de cadascun dels homes.

Maria Bonet

TAIZE: DÉU MÉS A PROP

L'estiu de 2003, dues joves, la Clara Masriera i Esquerra i la Maria Salicrú-Maltas, van tenir l'oportunitat de viure una setmana a la comunitat monàstica de Taizé (França). A continuació ens resumeixen què hi anaven a buscar, què hi van trobar i què han tret d'aquesta experiència.

Taizé i el seu esperit

A pocs quilòmetres de la població de Mâcon (Borgonya) i de la històrica Cluny, en un petit turó envoltat de terres de cultiu i tranquil·litat, s'ubica el poble de Taizé i la comunitat del mateix nom.

Aquesta comunitat ecumènica internacional va ser fundada l'any 1940 pel germà Roger, un jove suís d'aleshores 25 anys, en el petit poble de Taizé. Aquest petit oasi de pau va salvar les vides de moltes persones durant la Segona Guerra Mundial, ja que el germà Roger va acollir-hi refugiats, sobretot jueus, prioritzant les necessitats d'aquest col·lectiu a les seves conviccions religioses. Amb aquesta filosofia va néixer la Comunitat Ecumènica de Taizé, lloc de trobada de persones de diferents religions i cultures durant més de 50 anys.

La seva gran particularitat és l'exercici real i sincer del diàleg per trobar, entre les persones i les diferents comunitats cristianes o no cristianes, punts en comú que uneixin la humanitat i no que la separin. Aquesta és la pau que s'hi respira i el que més ens va agradar: l'obertura de ment i l'espiritualitat que es viu en tota la comunitat.

Amb els anys, l'altiplà del poblet de Taizé, s'ha anat convertint en una zona amb força recursos: una església (que no segueix cap model arquitectònic sinó la comoditat de ser una enorme nau industrial amb el terra emmoquetat per seure-hi còmodament), una casa per als germans de la congregació, un convent per a les monges que els ajuden i alguns barracons

destinats a l'acollida d'aquelles persones que vénen a participar de la vida en comunitat durant una llarga temporada. Aquests barracons han quedat petits degut a la gran quantitat de fidels i curiosos, molts d'ells jovent, que arriben a aplegar-s'hi. L'allotjament, sobretot a l'estiu, també es fa en grans tendes de campanya o bé en d'altres de petites que es porta cadascú.

Amb tot, Taizé és avui un artífex de l'Ecumenisme Mundial, un espai religiós obert, on els joves —que també estem necessitats de religió, de fe i d'espais de reflexió— ens hi trobem còmodes. Taizé és un vestit que va a mida de tothom perquè sempre ha estat capaç d'adaptar-se, perquè t'escolta, perquè et comprèn i perquè és lluny de ser vell i dogmàtic. Taizé evoluciona diàriament amb la societat.

Un matí a Taizé

Ens llevem a les 8h amb el toc de les campanes. De fet, ja fa més de mitja hora que sentim gent que passa pel costat de la tenda. Ens hem ubicat a prop dels lavabos, i aquest és el preu que paguem. Fem les primeres estirades del matí i sortim aviat per fer cua als banys. N'hi ha molts, però també hi ha molta gent i cal compartir-los. Allí, ja sentim parlar un munt de llengües. Algunes les distingim: espanyol, portuguès, català, alemany, anglès, francès o italià. D'altres intuïm que deuen ser llengües de l'est: rus, letó, lituà...

A 2/4 de 9h, ens reunim a l'església per a la primera pregària del matí. Quin plaer començar el dia donant gràcies, reflexionant, o intentant encara obrir els

ulls mig closos per les lleganyes! Tot seguit comencen les enormes cues per repartir l'esmorzar. Abans però, entonem alguna cançó de les que es canten contínuament a l'església per donar gràcies. Aquesta vegada és el torn de "Jubilare Deo omnis terra". Les cançons estan escrites en moltes

d'anar fent, sense estressar-nos.

La tarda i la nit a Taizé

Després de dinar hi ha temps lliure, però qui ho vulgui, pot aprofitar per assajar els cants que fem durant les pregàries; dormir o anar a fer silenci al llac. En el llac hi ha gent llegint la Bíblia, altres remullant-se els peus, d'altres dormint, pensant, escrivint... però tot en absolut silenci.

Sens dubte a Taizé hi vam trobar plasmats l'ideal de sant Bernat. De primer, es troba situat en plena natura, allunyat de poblacions nombroses, enmig de prats i boscos i al costat d'un riu i un llac. D'aquí que algunes persones vinguin a passar-hi un mes a fer silenci i a reflexionar. Per això hi ha espais per portar a terme aquesta opció. Totes les persones que fan silenci, es reuneixen cada matí amb un germà. Amb ell comenten una lectura que els servirà per reflexionar durant el dia. És l'únic moment que poden parlar.

D'altra banda, l'esperit de sant Bernat també es veu plasmats en l'economia de la comunitat, ja que aquesta no accepta herències de cap mena, de manera que sempre resta pobra de propietats i rica d'esperit.

A les 3 de la tarda, comencen els tallers o bé les jornades. Els tallers són molt variats i versen sobre problemàtiques de la societat actual, així com a l'entorn de les característiques d'alguns països. Els dissabtes a la tarda es celebra una mena de festival de les cultures on tothom que vulgui, pot presentar un ball o cançó del seu país.

A les 17h es berena i després continuen els tallers. A 2/4 de 9h es sopa i després hi ha la darrera pregària del dia. Són pregàries que es poden allargar moltíssim, fins a les dues de la matinada, ja que no cessen de cantar-se cants repetitius que calmen l'esperit. N'hi ha que es queden adormits, d'altres mediten. També és el moment que, en tota l'església, hi ha

Una escena habitual a Taizé: els assistents a l'aplec en el moment d'esmorzar.

llengües. La música esdevé el nostre idioma universal i l'anglès el que ens ajuda a comunicar-nos.

A continuació treballem en grups. Mentrestant, els companys que fan estada durant un mes o una setmana, realitzen una feina perquè la comunitat rutlli: neteja, preparar àpats, rentar plats, fer silenci a l'església, acollir els nouvinguts... La resta ens reunim amb grups per treballar la Carta que el germà Roger escriu cada any per la Trobada Europea de joves¹. El nostre grup està format per un munt de coreans, italians, alemanys, francesos, portuguesos, australians... També comentem fragments de la Bíblia i tothom hi diu la seva. És molt enriquidor i ens agrada. Ja hem fet amics, sobretot amb els italians amb qui ens entenem més.

Acabem als volts de les 12h per tornar a pregar abans d'anar a dinar. És un moment de tranquil·litat, ja que mai no es para, però a un ritme que ens agrada,

El llac de Taizé és un espai per passejar, llegir o meditar. El silenci hi és obligat.

germans i capellans de la comunitat, o bé vinguts d'arreu, a qui pots acudir a confessar-te, a parlar sobre qualsevol cosa, perquè estan oberts a tot, a ajudar-te, a estendre't la mà. No et jutgen, ni t'ignoren; t'escolten i intenten ajudar-te. Ningú serà desatès, ja que tots els germans són de diferents nacionalitats i parlen diferents llengües.

A la pregària nocturna de divendres s'adora la creu. El dissabte és Pasqua a la comunitat i l'església s'omple de llum. Es reparteix una petita espelma a tothom i els ulls de qualsevol poden apreciar com la llum s'estén, des del centre de l'església on hi ha la Santa Creu, fins als ínfims laterals. És una llum resplendent, increïble.

Després d'aquesta darrera pregària, comença el gran silenci. Per a qui ho desitgi però, hi ha un espai, l'Oyak, per anar a xerrar i fer gresca. Això sí, només resta obert fins a 2/4 de 12h i no és permesa la venda de begudes alcohòliques. Hi vam veure grups de senegalesos ballant al ritme dels "darboukes", italians amb la guitarra cantant el "Bella Ciao" o alguns acordionistes entonant danses tradicionals de diversos països. A partir

d'aquest moment, comença la feina d'aquells que han escollit ser vigilants nocturns, ja que hi ha casos d'embriagueses profundes que destorben la pau de Taizé. En alguns casos es pot arribar fins a l'expulsió. De vegades hi ha algunes persones de l'est que arriben a uns nivells importants d'alcohol a la sang. Moltes d'aquestes persones han trobat en Taizé només un lloc econòmic on conèixer joves, sortir del país i distreure's.

Altres activitats que organitza la comunitat

Des de fa anys coneixíem l'existència de la comunitat de Taizé així com de les trobades que s'organitzaven per Nadal en alguna capital d'Europa. Fins i tot, una de nosaltres havia visitat la comunitat quan era petita. Tanmateix no hi havíem aprofundit. Vam tenir la primera oportunitat a la trobada europea del Nadal de 2000 a Barcelona. A través de la nostra parròquia de Sant Josep de Mataró vam acollir gent a casa, vam participar en les pregàries multitudinàries a Barcelona i ens vam poder impregnar de l'esperit de comunitat i diàleg de Taizé, una fe on ens trobàvem a gust. Conseqüentment encara vam tenir més ganes de conèixer la comunitat. Però ens faltava conèixer Taizé *in situ* per entendre que aquella era una experiència molt més important del que sabíem o havíem experimentat.

No va ser fins l'estiu del 2003 que ens aventuràrem a conèixer la comunitat en el seu nucli francès. Allà, durant el treball en grup, ens preguntàvem com seguiríem l'experiència. Al tornar ens vam afegir a un grup de pregària de Mataró que, des de la trobada de Barcelona, es reuneix per pregar una vegada al mes a una església diferent de la ciutat, per tal d'arribar a

Un grup de joves a Taizé.

tothom. Els que organitzem aquestes pregàries hem visitat Taizé i ens agradaria transmetre a tothom el que hi vam aprendre.

Les aportacions de Taizé a la nostra vida

Hem viscut Taizé com una autèntica escola de filosofia, com un espai, com una pau immensa on s'acull tothom, sense tenir en compte la teva opció personal religiosa, ni la cultura d'on vénis, ni si estàs malalt. Tots/es els fills/es de Déu hi tenen les portes obertes. Aquesta és la màgia de Taizé: tothom s'hi troba a gust.

En efecte, considerem Taizé com una escola de filosofia, ja que durant aquella setmana vam aprendre molt. Quina ocasió més amable ens va oferir l'oportunitat de passar una setmana a la gran comunitat de Taizé! Poques ocasions ens dóna l'atragada vida diària del món occidental per apartar-nos-en, parlar de les nostres inquietuds diàries obertament i trobar diferents respostes. Allí vam poder debatre

amb germans de la comunitat sobre qui és Déu, per què patim tantes persones al món si Déu ens estima, sobre el fet de tenir fe, el per què cada vegada la gent en té menys... Allí vàrem trobar un sentit a aquestes preguntes tot llegint la Carta de Taizé del 2003 que té per títol "Déu és amor", tot comentant el contingut amb diverses persones de diferents nacionalitats.

D'altra banda, a Taizé tothom hi és acollit amb amor. Només un exemple. Ens vam adonar que hi havia força persones amb dificultats motrius de naixement o accident, així com amb dificultats psíquiques. Al contrari del que tristament sovint passa a la nostra societat, aquesta gent era molt ben acollida i valorada, com un més, fet que ens va agradar.

Taizé ens va regalar tot això i moltes més vivències que sempre recordarem.

A manera de conclusió

Ens emmirallem en l'encíclica de Joan XXIII "Pacem in Terris"²; ens resulta còmoda, igual que la comunitat de Taizé. Creiem en els seus mots: són actuals i amb un fort missatge d'amor i de pau, no de polèmica malsana, divisió i encarcerament.

Tothom té necessitat de religió, d'espais tranquils on poder reflexionar, dialogar, exposar dubtes, pors, tristeses i alegries. Tots/es som persones i tenim necessitats vitals. A la comunitat de Taizé, nosaltres -així com moltes persones, sobretot joves—, hem trobat un espai que ens cobreix aquestes necessitats. Un espai on Déu se'ns presenta com amor, un espai d'acollida, d'unió de moltíssimes cultures. A partir d'ara, treballem per escampar-ho.

**Clara Masriera
Maria Salicrú**

NOTES:

1. Carta 2003-2004.
2. <http://www.canalsocial.com/catala/religio/pacem.htm>

GARRETA OLIVELLA, Edmon Maria (II)

Al número anterior vam reproduir la primera part de l'entrevista al qui fou primer abat del Poblet restaurat, P. Edmon M. Garreta, actualment monjo de Solius. Hi vam recórrer la seva trajectòria vital des dels seus primers records fins a la seva elecció com a abat. A continuació transcrivim la segona part de l'entrevista dedicada a la seva activitat com a abat i a d'altres aspectes espirituals de la seva trajectòria vital. Li van fer l'entrevista Octavi Vilà i Xavier Guinovart.

I. Prior i abat de Poblet

Quines van ser les primeres decisions que vàreu prendre quan va començar la vostra responsabilitat com a màxima autoritat del monestir?

Ja en començar el càrrec de Prior vaig parlar en primer lloc amb els monjos que tenien responsabilitat en el govern del

Monestir, començant pel que havia estat Prior durant els dos anys que jo havia estat a Roma.

Quina va ser la reacció de l'antic Prior?

D'entrada em va comunicar el seu propòsit de passar-se als trapencs. L'abat Kleiner em va aconsellar de no retenir-lo

Foto: Arxius Poblet.

Al monestir d'Hauterive, reunió de la Comissió Litúrgica de l'Orde.

i va entrar als trapencs des d'on va intentar unificar les dues famílies cistercenques; recordo que vaig haver d'intervenir davant de l'Abat General trapenc, el P. Gabriel Sortais, per dir-li que la comunitat de Poblet no hi tenia res a veure. Tot i així hi va haver un cert enrenou que va dur fins i tot a la renúncia de l'abat trapenc de San Pedro de Cardeña. L'antic prior de Poblet, al final, va sortir de la Trapa per ingressar en una cartoixa; finalment va anar a parar al Santuari de Lord, al bisbat d'Urgell, on encara viu com a clergue secular.

I després de parlar amb l'antic prior?

Després vaig parlar amb tots els monjos, fins el darrer germà, per tal de situar-me. La comunitat estava ben disposada a col·laborar, i de mica en mica vaig anar distribuint els càrrecs a fi de compartir responsabilitats segons em semblaven les seves aptituds personals.

En quin estat estava l'economia de la comunitat?

L'economia de la comunitat era molt dèbil. A penes podíem cobrir les necessitats més elementals. Les ajudes que ens arribaven de la Germandat eren molt limitades i s'orientaven més aviat cap a la restauració material.

La comunitat no rebia, com ara, els ingressos de les visites turístiques sinó que les administrava el Patronat. Només rebíem uns petits ingressos per la venda de postals, records i els estipendis de les misses; també es guanyava alguna cosa amb algun treball que es feia a la impremta amb una maquinària molt rudimentària.

Deveu tenir un munt d'anècdotes de la duresa d'aquesta època, oi?

I tant! No puc oblidar el que li va passar al recentment traspasat Fra Joan. Un dia va anar a comprar a l'Espluga i no li van fiar si no pagava el deute pendent. Penso que és un bon exemple per poder veure la precarietat de la nostra situació

econòmica en aquells moments. En aquesta època vam instal·lar una granja de gallines, vam comprar alguns porcs, i un parell de vaques... i així anàvem tirant junt amb la producció de l'hort i de les terres que usufruïàvem dintre el recinte emmurallat i d'un tros de vinya exterior de la qual n'era propietari un Patronat Agrícola presidit pel que era aleshores governador civil de Barcelona el Sr. Antonio Correa Veglison.

Així, doncs, les terres de la vinya exterior no eren propietat del monestir?

No. Les terres eren de les germanes Girona. El Sr. Correa Veglison les hi va comprar. Vam aconseguir que el Sr. Correa les posés a nom de la comunitat com a propietària i ell va quedar simbòlicament com a usufructuari mentre visqués. Va dissoldre també el Patronat Agrícola.

Un altre afer important que vam aconseguir va ser la pròrroga de la cessió de l'usdefruit de tot el conjunt monumental que el govern espanyol havia concedit a la comunitat en principi només per a 33 anys. L'Estat n'era el propietari. A força de gestions, la comunitat va aconseguir que l'Estat ampliés l'usdefruit fins a 99 anys prolongables automàticament i de manera indefinida. De fet aquest era, i ho continua sent, la norma corrent amb què l'Estat cedeix tots els monuments producte de la desamortització de Mendizábal del 1835.

Què o qui va fer possible aquesta concessió?

Aquesta gestió va ser possible gràcies al senyor Joaquín Ruiz-Jiménez que aleshores era ministre d'Educació Nacional i del qual depenia la direcció general de Belles Arts. El senyor Joaquín Ruiz-Jiménez es va comportar sempre més com a amic de la comunitat que no pas com a ministre. Gràcies a ell vam poder rebre cada any subvencions més generoses per a la restauració del monument, que fins aleshores havien estat molt minses. El senyor Ruiz-Jiménez, actualment nona-

genari, no deixa de venir actualment durant l'estiu a fer una visita i assistir a missa a Solius amb la seva esposa i família, ja que estiueja a Calonge, molt a prop del nostre monestir.

Què més recordeu d'aquesta època abans de la convocatòria del Concili Vaticà II?

Doncs entre una cosa i l'altra vaig passar gairebé 14 anys d'abat a Poblet procurant servir la comunitat, vetllant per la restauració del monument amb l'ajut de subvencions sempre sota el control de l'arquebisbe i de Belles Arts... i sobretot fent equilibris amb les autoritats civils ja que en aquells anys de dictadura les seves relacions amb l'Església, sobretot a Catalunya, no van resultar gens fàcils.

Vaig viure com la comunitat es va anar consolidant i creixent fins arribar a la cinquantena de membres. Molts dels nous monjos van haver de fer estudis superiors universitaris amb ben pocs mitjans econòmics; sort en vàrem tenir d'algunes ajudes de bons amics benefactors i, en part, de la nova maquinària de la impremta que vàrem posar en un nou local i que ens va permetre intensificar el treball i així obtenir nous ingressos.

Com es va viure a Poblet el concili Vaticà II?

La comunitat va viure i va seguir amb interès totes les etapes del Concili. Vam anar introduint algunes novetats com ara la concelebració de la missa conventual i la possibilitat de combregar amb les dues espècies. També es va dur a terme la renovació i la nova disposició del

presbiteri amb l'altar de cara al poble. Es va decidir la participació del llecs a la missa conventual i a Laudes i a Vespres. A Completes ja hi assistien. Van venir després altres disposicions, com la unificació de monjos i llecs, i altres qüestions de caràcter jurídic. També es van introduir altres mesures de caràcter voluntari, les quals de moment van crear diversitat de parers, cosa general en l'àmbit dels ordes i instituts de vida consagrada. Però amb el temps tot es va anar solucionant.

Foto: Arxíu Poblet.

Benedicció abacial l'any 1954 amb els abats Aureli M. Escarré de Montserrat i Agustí Doner de Cuixà-Fontfreda.

II. El monument i la comunitat

El paper d'una comunitat monàstica és necessàriament diferent en un marc i un espai concrets. A Poblet, evidentment, hi pesa el marc. Quin és el paper del monument per a la comunitat?

Certament el paper d'una comunitat monàstica és diferent segons el marc i l'espai concrets en què es desenvolupa la seva vida monàstica. La vocació i la vida poden ser en el fons el mateix, però el lloc i el marc les condicionen, sense que amb això vulgui dir que tinguin més o

menys valor davant de Déu. A Poblet pesa el marc monumental en si, el qual no deixa de tenir una gran importància quan es pensa en el valor dels centenars de monjos que hi han viscut i en tot el pes de l'art i de la història dels que s'hi van santificar en els moments concrets que els va tocar viure.

A Solius gairebé no tenim història, els temps són diferents i els espais més limitats. Això fa que la vida pugui ser més simple i no es vegi condicionada pel pes d'un passat que marqui la vida de la comunitat.

Vostè va viure el procés de restauració en primera fila. La restauració va ser la prioritat del monestir?

El procés de restauració no ocupava el primer pla en els moments en què el P. Rosavini o jo vam haver de viure els temps inicials del restabliment de la vida monàstica a Poblet; però no deixava de constituir un bagatge que pesava i en certa manera absorbia bona part del temps. D'altra banda havíem d'afrontar-la, perquè no podíem viure enmig de runes i mancats de teulades. Jo sempre dic que vaig passar més part del temps traient runes i refent teulats que no pas fent feines de lluïment restaurador.

Viure la vida monàstica en un monument en plena restauració, sovint sense els mínims espais habilitats i a més en una Església en ple canvi havia de ser complicat. Com recorda aquells temps de responsabilitat a Poblet?

Certament la tasca no era senzilla atesa l'envergadura de l'obra restauradora que s'havia d'afrontar. Però més important era atendre la restauració espiritual i la formació de les vocacions que arribaven, sense oblidar els limitats mitjans de què disposàvem, pitjors encara en l'ambient de la postguerra i de la situació política que es vivia. Havies de fer molts equilibris per no caure en qualsevol parany que pogués perjudicar uns aspectes o altres de l'empresa restauradora i refundadora es-

piritual i material de la vida de la comunitat molt jove encara.

III. Les relacions amb Montserrat i amb la jerarquia eclesiàstica

Poblet versus Montserrat sembla que va ser una temptació per a algunes persones. Com era la relació amb Montserrat i amb l'abat Escarré? Com va viure vostè l'exili de l'abat montserratí?

El joc de Poblet versus Montserrat va ser un parany que d'alguna manera vaig haver de gestionar amb equilibris amb algunes autoritats i persones influents d'un o altre color. Vaig haver de deixar clar a alguns que Poblet i Montserrat, abans que cap altra cosa érem monestirs germans que vivíem una mateixa Regla, la de Sant Benet, i que no podíem prestar-nos a cap joc; a més havia de quedar clar que Poblet no podia comparar-se amb el prestigi i el pes de Montserrat. Vaig compartir els mals moments que Montserrat va haver d'afrontar, i quan en vaig tenir l'ocasió, vaig anar a visitar l'Abat Escarré a un monestir de monges a prop de Milà en signe de germanor.

Semblantment vaig mantenir bones relacions amb l'abat Brasó, successor d'Escarré, amb el qual vam iniciar en plena dictadura unes trobades periòdiques d'Abats i Provincials dels religiosos de Catalunya (que encara avui es mantenen) i que van continuar amb els abats Cassià, Bardolet i Soler.

La seva relació amb la jerarquia eclesiàstica del moment (el cardenal Arriba y Castro, el bisbe auxiliar Castán Lacoma, etc.) fou bastant intensa. Com definiria el paper dels bisbes de Catalunya (que no pas catalans) d'aquells anys?

La meua relació personal i la de la comunitat de Poblet sempre va mantenir-se molt correcta amb la jerarquia eclesiàstica de Tarragona, tant amb el cardenal de Arriba y Castro, com amb el seu auxiliar Castán, el qual va voler ser consagrat bisbe a Poblet. Semblantment

vaig tenir una bona relació amb els altres bisbes de Catalunya d'aquella època. Amb el cardenal Arriba y Castro alguna vegada vam dissentir en el tema del català, però procurava no entrar en temes polítics amb ell. En realitat les relacions amb el Sr. Cardenal sempre van ser molt bones. Es trobava bé a Poblet, i de bon grat ens acompanyava quan anàvem a dinar a Castellfollit, la casa que Poblet té a uns pocs quilòmetres del Monestir.

Una vegada va invitar el cardenal Patriarca de Lisboa que va passar un mes a Poblet. En una altra ocasió va venir a dinar amb el Cardenal Secretari d'Estat del Vaticà Mons. Cicognani, i no passava per Tarragona cap autoritat eclesiàstica que no la portés a Poblet, perquè conegués el Monestir i la comunitat. D'altra banda moltes vegades m'havia invitat a dinar amb ell i no hi havia celebració religiosa de Tarragona a la qual jo no hi fos convidat.

IV. Les relacions amb les autoritats polítiques

¿Com era la relació entre el clergat i la jerarquia vinculada directament al règim franquista?

Els sacerdots respectaven profundament el Sr. Cardenal, encara que dissentissin de la seva manera de ser i de tractar amb les autoritats civils o militars de la dictadura, tot i que ell sabia guardar les distàncies. Algun capellà m'havia dit: "què li doneu al cardenal els de Poblet, que el teniu tan posat a la butxaca? Quan es tracta de Poblet és tot un altre". En realitat va ser ell personalment el qui va demanar el privilegi, perquè els abats de Poblet poguessin portar solideu morat. Me'l va venir a portar personalment davant la comunitat. Encara després d'haver-se jubilat, va tenir la delicadesa de venir a visitar-nos a Solius i quedar-se a dinar amb la nostra petita comunitat.

Foto: Arxiu Poblet.

Tarragona l'any 1963 amb motiu de l'any Jubilar Paulí amb els cardenals de Arriba y Castro i Antoniutti i el bisbe Castán Lacoma.

La seva relació amb les autoritats civils també va ser especialment intensa en relació a l'aspecte monumental o patrimonial de Poblet. Com recorda aquesta relació? Com la va patir?

Les meves relacions amb les autoritats civils de la dictadura van ser correctes en tot moment, encara que em consta que alguna vegada s'havien queixat al cardenal pel meu ús del català: jo feia en català les homilies de cada diumenge a la missa conventual, que era retransmesa per Radio España de Barcelona; també l'utilitzava en ocasió d'un romiatge a alguna ermita, com em va passar al Santuari de la Mare de Déu de Paret Delgada. Mai, però, ningú no m'ho va prohibir.

Amb el governador civil de Tarragona, però, hi va haver algun conflicte, oi?

De topada forta pública amb les autoritats civils únicament en vaig tenir una. Va ser efectivament amb el governador civil de Tarragona en ocasió d'una reunió plenària del Patronat de Poblet del qual ell era vice-president primer i jo segon. De fet el Sr. Cardenal n'era el president, però en aquella ocasió no va poder assistir a la reunió perquè era a Roma en una sessió del Concili. Era un temps en el qual el Concili no havia caigut gens bé al govern espanyol i jo tenia intenció de dir quelcom relacionat amb les futures relacions entre el Patronat i la comunitat de Poblet. Temia que el governador, en qualitat de president accidental, no s'avancés a dir alguna inconveniència aprofitant l'absència del cardenal.

La tarda abans de la plenària del Patronat vaig tenir una entrevista privada amb ell, li vaig exposar els meus punts de vista i li vaig demanar que no es toqués el tema del futur del Patronat fins que el cardenal hi fos present. Ell hi va accedir, i jo refiat de la seva paraula, vaig donar per oberta la sessió.

I com va anar?

Va prendre la paraula el governador,

però en un to totalment contrari al que havíem convingut. Quan va acabar la seva intervenció, jo, molest per la seva manera de procedir, vaig exposar amb tota claredat el meu parer i vaig fer constar la

Foto: Arxiu Poblet.

Amb el Papa Joan XXIII al Vaticà.

seva improcedent manera d'actuar després de l'acord pres el dia anterior. Vaig exposar clarament els motius pels quals jo havia parlat amb el sr. governador i vaig fer constar el meu punt de vista de cara al futur del Patronat tenint en compte els arguments del Concili i les disposicions que aquest havia pres sobre la renovació de la vida religiosa.

Com va reaccionar el governador civil?

El governador, que seia davant meu, va quedar blanc com el paper i amb gran admiració meva tan bon punt vaig acabar de parlar va esclatar un gran aplaudiment en tots els altres membres del Patronat,

donant amb aquest gest i amb les favorables paraules que alguns van pronunciar, la plena conformitat al que jo acabava d'exposar. Jo m'havia limitat a manifestar que, al cap i a la fi, el Patronat existia per donar suport a la Comunitat en tot el que aquesta veia més conforme amb la vida monàstica segons les directrius renovadores que el Concili i l'Orde disposessin. Els discursos havien estat enregistrats. El governador va marxar sense quedar-se a dinar i el vaig acompanyar fins al cotxe procurant treure importància al que havia succeït.

La sorpresa va venir després quan, repetidament, el governador va reclamar tenir còpia de la cinta magnetofònica, suposo que per enviar-la a Madrid, però li va ser negada repetidament. Quan el sr. cardenal va tornar de la sessió del concili el vaig posar al corrent de com havien anat les coses. Després no sé com devia acabar l'assumpte ni me'n vaig preocupar més, perquè jo ja havia començat els tràmits en vistes a la fundació de Solius.

V. Les relacions amb la Germandat

També va mantenir relacions amb la Germandat. Quin era aleshores el seu paper?

Pel que fa a la Germandat mai vaig tenir-hi problemes. Sempre van actuar correctament, fora d'alguna excepció. La Germandat tenia clara consciència que s'havia fundat per ajudar la comunitat, i que la seva missió era la de col·laborar

generosament i de manera desinteressada. El seu president D. Felipe Bertran i Güell va ser sempre un perfecte cavaller i el mateix puc dir de totes les persones que es van succeir en la Junta i de tots el membres. De tots ells en guardo un gran record, encara ara després d'haver deixat de ser Abat de Poblet el 1966.

Com recorda la seva aportació a la restauració i a fer més "fàcil" la vida a la comunitat?

De manera discreta ja n'he parlat abans. Em faria llarg i semblaria pecar de pretensions entrar en detalls. Faré referència només als aspectes més importants: la construcció de la nova impremta; la restauració i habilitació del claustre de St. Esteve; la restauració de l'edifici adjacent destinat a infermeria; la total rehabilitació de l'església i la instal·lació de l'orgue; la recuperació del portal romànic de l'església, la restauració de totes les capelles de la nau est, incloent-hi l'habilitació de l'anomenada capella de les relíquies com a capella del Santíssim, amb les seves pintures; la modificació de presbiteri amb l'altar de cara al poble; la construcció del pont que uneix el pas de ronda i el gran dormitori; la restauració de la galilea i el grup del sant enterrament... i una molt llarga llista d'actuacions restauradores i habilitacions d'espais necessaris per a la comunitat

Xavier Guinovart i Octavi Vilà

LAUS DEO

¿SABÍEU QUE EL CLAUSTRE DEL NOVICIAT CONSERVA UN RECORD DELS ANTICS MONJOS?

Continuant amb la tradició encetada en els dos números anteriors de la revista, en aquesta secció el P. Jesús M. Oliver, monjo de Poblet, ens comenta un dels racons del monestir i aprofita l'ocasió per comentar el dibuix de la portada.

La Portada

El dibuix d'en Marià Ribas ens mostra com era l'actual claustre del noviciat a principis del segle XIX. Podem veure que, en l'essencial, ha canviat molt poc. Només ens manca la teulada desapareguda i que devia tenir un bonic ràfec. Aquesta

construcció és deguda a l'abat Joan Martínez de Mengucho (1413-1433) que hi traslladà l'antic noviciat, situat abans al fons de la segona sala de l'actual biblioteca.

És una construcció llarga i molt estreta,

L'antic claustre del noviciat segons un dibuix de Marià Ribas.

Fotos: BEDMAR.

Claustre del noviciat en l'actualitat.

paral·lela al refector del qual la separa un petit jardí, adossada al mur de ponent del dormitori gran i de la biblioteca. A la part inferior, i sostinguda al pis, hi ha en l'actualitat una llarga galeria de 16 arcades. Però sembla que als inicis era més prolongada. Degué escurçar-se al segle XVI. L'estil d'aquest claustre-galeria, d'una gran elegància, és molt modern per a l'època. Pel disseny resulta més proper a l'estil renaixentista que no pas al gòtic de mitjans de segle XV. Només els dos escuts de l'abat Mengucho, ubicats als dos extrems, ens situen en el món medieval.

Per la banda superior del nord, el noviciat es comunicava amb la casa que, construïda entre els segles XIV i XVI, es va anomenar als nostres dies "Casa del mestre de Novicis" potser per aquesta possible vinculació. Aquest bonic edifici, molt malmès al segle XIX, va ésser reconstruït l'any 1931 per Eduard Toda que hi fixà la seva residència fins a la seva mort el 1941. Ara és coneguda com a "Casa del Patronat" en record del seu primer president.

També cal tenir en compte que la proximitat física del noviciat, que des del segle XV va funcionar com a tal fins als darrers anys de l'antiga comunitat, dugué a l'error d'anomenar el dormitori dels monjos del segle XIII com a "dormitori de novicis", cosa evidentment impossible.

Avui només es conserva el mur del

L'escut de l'abat Joan Martínez de Mengucho.

Foto: BEDMAR.

Inscripció dels anys 1694 i 1786.

claustre amb les finestres superiors i tot està degudament consolidat.

El record del monjos

El noviciat era el petit món on, separats de la comunitat i sota la guia i vigilància del mestre de novicis, els joves es preparaven per a la vida monàstica. Aquest espai estava aïllat de la resta del monestir per uns murs que tancaven el jardí i el claustre i per una capelleta al final que devia servir per a les seves devocions privades ja que per la resta d'actes comunitaris ocupaven el lloc corresponent amb la comunitat de monjos.

Les pilastres del claustre han conservat tota una sèrie d'inscripcions i dibuixos fets pels novicis. Molts s'han perdut pel pas dels anys i l'erosió natural de la pedra,

però encara podem veure'n alguns en molt bon estat que són fàcils de llegir.

Aquest article no pretén, evidentment, ser un treball exhaustiu sinó tan sols una aproximació que animi a fer un estudi més profund i detallat. Farem, doncs, només un repàs ràpid d'aquests records començant pel nord i seguint en direcció sud vers el claustre major.

En les sis primeres pilastres només s'hi troben restes d'unes lletres i l'estrany baix relleu que sembla una ballarina oriental.

A la pilastra setena trobem ja bona informació: un escut de Poblet, un cor (Sagrat Cor de Jesús?), i les inscripcions *Josep Rea...*, *Joseph Revull añ 1828*, *Esteve Torrell* (aquest és el possible abat quadrienal 1823-1825) i *Pere Aragonès*.

A la vuitena, a més d'un altre escut, hi ha la inscripció *Antoni Miró 1735*. Aquest

Foto: BEDMAR.

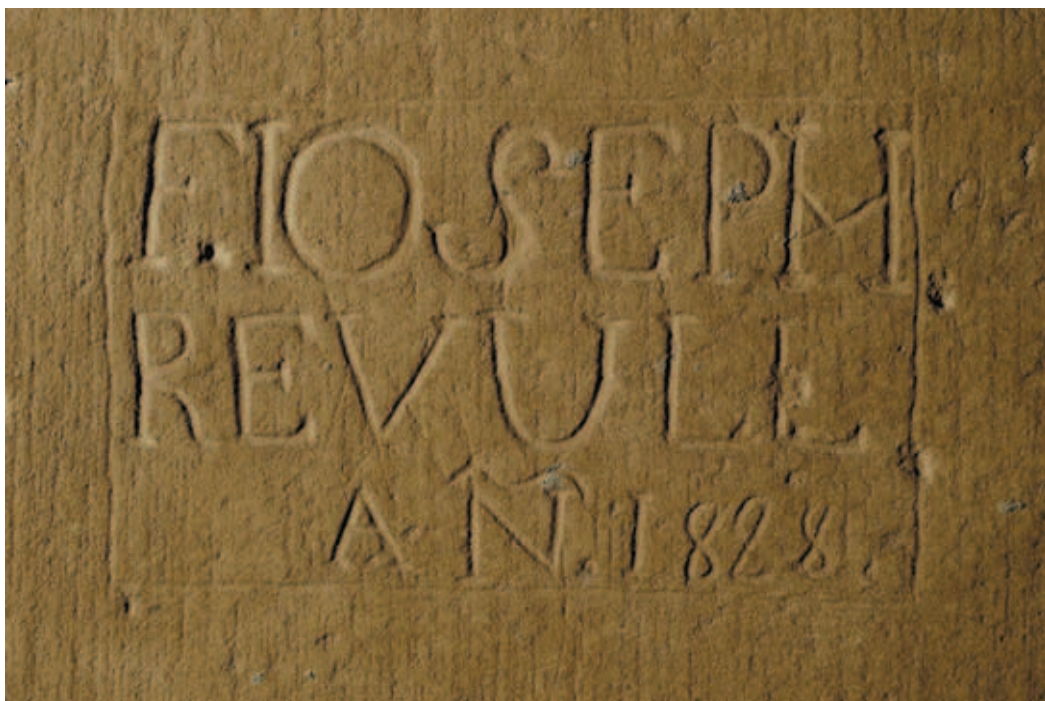

Foto: BEDMAR.

Inscripció del P. Josep Revull l'any 1828.

era natural de Vilanova de Cubells i rebé l'hàbit durant el tercer abadiat de Baltasar Sanyol.

A la novena pilastra hi ha les inscripcions següents: *F. Pau B...*, *F. Ioannes de Armengol* (de Barcelona que rebé l'hàbit durant el primer abadiat de Baltasar Sayol); la invocació *Ave Maria*, *F. Iacobus Ferrando*, *F. Pau Busquets abril 1694*, *Joseph Lledó, un escut de Poblet i F. Jaume Ferrando 1786*. És significativa la quantitat d'informació que amb dates força antigues aquí se'ns ofereix.

A la desena hi ha les inscripcions de *Anton Baldrich de Valls* (el trobem l'any 1821 en l'elecció abacial de Josep Barba com un del monjos més ancians de la comunitat), de *Manuel Astort Y* (aquest rebé l'hàbit l'any 1828 i després de l'exclaustració el trobem a Buenos Aires el 1880) i de *F. Ygna...*

A l'onzena pilastra veiem les ins-

cripcions de *F. Joseph Compte*, *F. Anton...* i *F. Joseph Lladó* amb un escut (podria tractar-se de l'abat Josep A. Lledó de 1741-1744).

A la dotzena només hi ha un tal *Pere*.

A la tretzena pilastra trobem la darrera informació que veiem a primera vista i que és *F. Joseph Mestre*, *F. Stephan T.* i *F. José E.*

Encara escrit amb llapis negre, en un arc hi ha un tal *F. Pau* amb lletres ben grosses.

Tot plegat constitueix un emotiu i bonic record que ens ha quedat del antics monjos que van viure a Poblet. Mai no devien sospitar que el que llavors era una distracció de jove novici es convertiria en document històric segles després.

Jesús M. Oliver

CRÒNICA DE LA COMUNITAT

Del maig a l'octubre de 2004

Maig

Dia 1, dissabte: El P. Abat ha anat a Saragossa per assistir al jubileu de l'abadessa del monestir de monges benedictines d'aquesta ciutat.

Al migdia ha arribat el P. Maur Esteva, Abat General de l'Orde Cistercenc, per realitzar la visita regular a la comunitat de Poblet.

Dia 5, dimecres: Amb la lectura aquest matí de la carta de visita, s'ha clos la visita regular. Aquest mateix matí ha marxat l'Abat General.

Dia 6, dijous: El P. Abat ha anat a Arenys de Mar per participar en una reunió del Abats i Provincials de Catalunya.

Dia 7, divendres: El P. Abat ha anat a Barcelona per a una reunió de la Fundació del Monestir de Poblet.

Dia 8, dissabte: A la tarda hi ha hagut una conferència del Sr. Ramon Mullerat, President de la Junta de la Germandat de Poblet i copresident de l'Institut de Drets Humans de la "International Bar Association". Ha tractat del tema: "Corrupció, drets humans i responsabilitat social".

Dia 10, dilluns: Per la tarda el P. Abat ha anat al monestir de monges cistercenques de Vallonzella de Barcelona, on ha nomenat la M. Núria Illas com a priora administradora.

Dia 18, dimarts: El P. Abat, acompanyat d'alguns monjos, ha anat al monestir de Santa Maria del Refet (Seró - Artesa de Segre), de la Congregació de Nostra Senyora de l'Esperança. Hi ha hagut la promesa definitiva d'oblat regular del germà Arnau Julià, que és el superior de la casa.

Dia 21, divendres: El P. Abat ha anat a Madrid on demà assistirà al casament del príncep Felip de Borbó. Ha estat convidat a la cerimònia junt amb l'abat de Leyre, el prior de l'Escorial i el superior de la col·legiata de Covadonga.

Dia 28, divendres: Aquesta nit ha estat operat el P. Robert Saladrigues a l'hospital de la Vall d'Hebron de Barcelona d'una fractura en un braç.

Dia 29, dissabte: Avui, vigília de la Pentecosta, hi ha hagut un recés per a joves a Poblet. Hi han participat una vintena de nois i noies. Han compartit al llarg de la jornada el rés dels monjos i han tingut unes xerrades del P. Abat i del P. Josep M. Recasens.

Juny

Dia 2, dimecres: El P. Prior ha anat a Barcelona al funeral de la Sra. Palmira Aparicio, germana del P. Guillem.

Dia 11, divendres: El P. Prior i F. Salvador Batet han anat a Vic per assistir a la catedral en el funeral de Mons. Ramon Masnou, bisbe emèrit de Vic.

Dia 14, dilluns: Pel matí, el P. Abat i altres monjos han anat a l'Espluga de Francolí per a l'enterrament de la Sra. Maria Bou, germana del P. Jordi M.

A la tarda hi ha hagut un concert a càrrec del "Jubilate Children's Choir" de Chicago.

Dia 15, dimarts: Ha començat el IV Curs d'Iniciació al Cant Gregorià i el II Curs de Perfeccionament de Cant Gregorià, dirigits pel Sr. Luis Prensa. Duraran fins al divendres dia 18. Hi assisteixen unes 20 persones a més d'alguns monjos.

Han visitat el monestir i han dinat amb la comunitat diversos alts funcionaris d'hisenda de Tarragona. Pertanyen a l'Agència Tributària i a l'Autoritat Portuària de Tarragona.

Dia 19, dissabte: Festa de la Germandat de Poblet.

Ha començat per la missa conventual, precedida per una processó dels germans pel claustre.

Després hi ha hagut l'Assemblea Plenària anual a la sala capitular, seguida d'una conferència de Lord Daniel Brennan, antic degà del Col·legi d'Advocats d'Anglaterra i Gal·les i president de la Unió Catòlica de Gran Bretanya. El tema era: «La missió del laic a l'Església del segle XXI». Tot seguit s'ha resat la Sexta a la mateixa sala capitular i s'ha dinat a l'antic celler.

A la tarda hi ha hagut a l'església una representació de danses populars de caràcter religiós a càrrec del grup de danses "El Peiró" de la Pobla Tornesa (Plana Alta, País Valencià). Han ballat la dansa de la Moma, pròpia del Corpus de València, la dansa del vetlatori, de la Llosa de Ranes, i la dansa guerrera de Todoella. A continuació, a la mateixa església, hi ha hagut un concert de guitarra clàssica a càrrec de Joan Herrero.

La Festa de la Germandat s'ha clos amb el cant de les Vespres.

Dia 24, dijous: Després de Laudes, a la sala capitular, ha fet la professió temporal el novici F. Josep Antoni Peramos. Hi han assistit familiars i amics.

Juliol

Dia 1, dijous: Aquesta nit ha tingut lloc a la basílica de Santa Maria d'Igualada el concert de presentació del darrer CD enregistrat a Poblet. Aquest concert de cant gregorià ha estat interpretat per la Capella de Música de la Tossa, dirigida pel Sr. Frederic Prat. Hi han col·laborat un grup de monjos de Poblet.

Dia 2, divendres: F. Rafel Barruè ha anat a Barcelona per assistir a un congrés sobre la mística del S. XXI, organitzat per la Fundació Vidal i Barraquer.

Dia 3, dissabte: L'arquebisbe de Tarragona, Mons. Lluís Martínez Sistach ha vingut a Poblet, ha dinat i ha assistit a la recreació amb els monjos. Venia a acomiadar-se de la comunitat, ja que ha estat nomenat nou arquebisbe de Barcelona.

Dia 4, diumenge: El P. Abat, el P. Benet Farré, el P. Jordi M. Bou i F. Rafel Barruè han anat al monestir de Solius on se celebrava el jubileu de 50 anys de professió del P. Enric Benito, Prior Conventual, i els 50 anys de l'elecció com a abat de Poblet del P. Edmon Garreta.

Dia 5, dilluns: Aquesta nit ha estat operat F. Plàcid Boqué a l'hospital de la Vall d'Hebron de Barcelona. Se li ha tret un hematoma que se li havia format al cap com a conseqüència d'una caiguda que va tenir fa algunes setmanes.

Dia 8, dijous: Pel matí ha visitat el monestir la Sra. Caternia Mieres, nova consellera de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Anava acompanyada del Sr. Francesc Tarrats, Director General del Patrimoni. Ha visitat la planta baixa del monestir i el Palau de l'Abat. Finalment s'ha fet una reunió on s'ha parlat de les restauracions que resten pendents.

F. Rafel Barruè ha anat a Barcelona per assistir a les reunions del Parlament de les Religions, que té lloc dins del marc del Fòrum de les Cultures.

Dia 10, dissabte: Ha tingut lloc una reunió de la Fundació del Monestir de Poblet.

Dia 11, diumenge: El P. Prior, acompanyat del P. Jordi M. Bou i del P. Francesc Martínez-Sòria ha assistit a la catedral de Tarragona al comiat de l'arquebisbe Lluís Martínez-Sistach, que deixa la diòcesi per anar a Barcelona.

Dia 14, dimecres: El P. Abat ha anat a Madrid on predicarà els exercicis espirituals a les monges cistercenques del monestir del Santíssim Sagrament de Boadilla del Monte.

Dia 16, divendres: A la tarda ha visitat Poblet el Sr. Salvador Milà, conseller de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya. Anava acompanyat de tota la direcció del Departament, amb la qual havia tingut una reunió de treball a la Granja de la Pena.

Dia 18, dissabte: El P. Prior ha anat a Barcelona, on ha assistit a la presa de possessió de Mons. Lluís Martínez Sistach com a arquebisbe de Barcelona.

Dia 25, diumenge: El P. Abat ha anat a la Guàrdia dels Prats, on ha consagrat el nou altar de l'església parroquial.

Dia 29, dijous: Ha començat un curs d'iconografia sota la direcció de l'iconògraf xilè Sr. Juan

F. Echenique. Hi assisteixen 9 persones, entre monjos de Poblet i forasters.

Agost

Dia 3, dimarts: Ha arribat a Poblet per passar-hi uns dies Mons. Juan José Omella, bisbe de Calahorra, Santo Domingo de la Calzada i Logronyo.

Dia 4, dimecres: Avui s'ha celebrat el 90 aniversari del P. Guillem Aparicio.

Dia 5, dijous: Pel matí s'ha acabat el curs d'icones i per la tarda el Sr. Juan F. Echenique ha començat a pintar la capella del noviciat que es troba a l'interior del segon pis de la torre dels bojós. Hi pintarà l'escena de la Dormició de la Mare de Déu, segons la tradició de la iconografia bizantina.

Dia 6, divendres: El P. Abat ha anat al monestir de Valldonzella de Barcelona, per assistir al començament del noviciat de Sor Cecília, germana de F. Edwin Oblitas.

Dia 12, dijous: El P. Abat, acompanyat de F. Rafel Barruè, ha anat a Campelles on ha tingut una ponència dins del 3r Simposi d'Espiritualitat del Seminari del Poble de Déu. Ha parlat de l'obediència dins la Regla de sant Benet.

Dia 15, diumenge: Mons. Juan José Omella ha presidit la missa conventual i havent dinat, després de la recreació, ha marxat.

A la nit hi ha hagut a l'església un concert a càrrec del grup Psallite. Han interpretat obres de Cererols, Scarlatti, Bach i Vivaldi.

Dia 16, dilluns: Ha marxat el Sr. Juan F. Echenique. L'estiu de l'any que ve acabarà la decoració de la capella del noviciat, que enguany ha començat.

Dia 20, divendres: Després de Laudes, a la sala capitular, F. Salvador Batet ha fet la professió temporal. Hi eren presents, a més de la comunitat, molts familiars i amics.

Dia 22, diumenge: A la tarda ha anat cap a Roma F. Rafel Barruè, acompanyat dels dos monjos de les Illes de Cap Verd que són hostatjats a Poblet. Participaran junt amb F. Lluc Torcal en el curs de formació que durant cinc setmanes tindrà lloc a la Casa General de l'Orde Cistercenc a Roma.

Dia 23, dilluns: Ha arribat a Poblet per passar-hi un parell de dies Mons. Romà Casanova, bisbe de Vic.

Dia 24, dimarts: Ha arribat a Poblet per estar-s'hi fins al diumenge Mons. Joan Enric Vives, bisbe d'Urgell.

Setembre

Dia 2, dijous: Ha vingut a Poblet un grup de pelegrins de la ciutat d'Alzira, al País Valencià, per assistir a les Matines, Laudes i missa conventual de la solemnitat de Sant Bernat Màrtir, patró de la seva ciutat.

El P. Josep M. Recasens ha anat a l'abadia benedictina du Bec, a la Normandia, França, per assistir a un curset d'interpretació i direcció de cant gregorià dirigit pel monjo de Solesmes P. Daniel Saulnier.

Dia 7, dimarts: Ha visitat el monestir el Sr. Celestino Corbacho, president de la Diputació de Barcelona i alcalde de l'Hospitalet de Llobregat. Ha visitat el monument, ha assistit a la Sexta a la capella de sant Esteve, ha dinat amb el P. Abat al menjador del forn i a la tarda ha visitat l'Arxiu del President Tarradellas.

Dia 8, dimecres: El P. Abat ha assistit a l'ermita dels Torrents a la missa amb què s'inicia la celebració de les festes quinquennals de la Mare de Déu dels Torrents.

Pel matí ha vingut el Sr. Salvador Milà, conseller de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya. Primer ha tingut una reunió on s'ha parlat de l'allargament de la claveguera que surt de Poblet fins arribat a trobar la que va de les Masies a l'Espluga (300 m), també de la reparació de la canonada que ve de la font de la Nerola al lloc que passa per l'antiga mina (625 m) i que

es troba rebentada. El conseller ha respost que l'Agència Catalana de l'Aigua no disposarà de diners fins a l'any 2007, però que proposarà al Consell Comarcal de la Conca de Barberà que avanci els diners.

Dia 10, divendres: El P. Francesc Martínez-Sòria ha anat al monestir de monges cistercenques de Lazkao, al País Basc, per predicar-hi els exercicis espirituals.

Dia 11, dissabte: Aquesta nit ha tingut lloc la processó de trasllat de la imatge de la Mare de Déu dels Torrents des de la seva ermita fins a la parròquia de la vila de Vimbodí. Han assistit a la processó, que ha presidit el Sr. Rector de Vimbodí, el P. Abat, el P. Jesús M. Oliver, F. Marc Vallès, F. Josep Aliaga i F. Salvador Batet. La processó s'ha vist deslluïda per la pluja intermitent que ha caigut.

Dia 17, divendres: A la tarda capítol conventual on s'ha tractat de la proposta de l'alcalde de l'Espluga de Francolí de variar els límits del Paratge Natural d'Interès Nacional de Poblet. Pretén retallar aquesta àrea de protecció del monestir pel costat de les Masies fins a fer-la coincidir amb la carretera que va de l'Espluga a les Masies.

Dia 18, dissabte: A la tarda ha arribat Mons. Alberto Iniesta, bisbe auxiliar emèrit de Madrid, per estar-se una setmana al monestir.

Dia 19, diumenge: El P. Abat, el P. Prior, el P. Alexandre Masoliver i F. Antoni Mulet han anat a la catedral de Tarragona per assistir a l'ordenació episcopal i la presa de possessió del nou arquebisbe, Mons. Jaume Pujol.

Dia 20, dilluns: Pel matí el P. Abat ha marxat cap a Lazkao per fer la visita regular d'aquell monestir de monges cistercenques, ja que n'és el Pare Immediat.

Dia 23, dijous: A la tarda el P. Abat ha marxat en avió cap a Roma on ha de participar en la reunió del Sínode de l'Orde, com a Abat President de la Congregació Cistercenc de la Corona d'Aragó.

Dia 26, diumenge: Per la tarda han arribat quatre joves de la comunitat de Natzaret de les Illes de Cap Verd. Es tracta de Fernando Jorge Pereira Monteiro, de 20 anys, Lizito Fernandes Afonso, de 19 anys, João Baptista Pereira da Veiga, de 21 anys, i Amilter Gonçalves Tavares, de 17 anys. Aquest darrer ve per fer-se una revisió mèdica ja que fa uns mesos va caure i es va trencar el tendó d'Aquil·les. Els altres vénen per a la seva formació.

També han tornat per la tarda F. Rafel Barruè i els dos joves de la comunitat de Natzaret, després d'haver assistit al curs de formació que organitza la Casa General de l'Orde Cistercenc a Roma.

Octubre

Dia 1, divendres: A la tarda el P. Abat ha tornat de Roma.

Dia 13, dimecres: El P. Abat ha anat als monestirs de monges cistercenques d'Oyón i Lazkao, al País Basc.

Ha visitat el monestir el Sr. Narciso Martín Sanz, director provincial de l'Institut Nacional de la Seguretat Social de Tarragona, acompanyat d'altres càrrecs del mateix institut.

Dia 19, dimarts: Pel matí ha arribat per estar-se uns dies a Poblet el P. Maur Esteva, Abat General de l'Orde Cistercenc.

Dia 22, divendres: Per la nit ha arribat l'abadessa de monestir de monges cistercenques de Boulaur, prop de Tolosa de Llenguadoc. Ha vingut acompanyada de tres monges més de la seva comunitat.

Dia 23, dissabte: Pel matí reunió del Patronat de l'Arxiu del President Tarradellas.

Per la tarda ha marxat l'abadessa i monges de Boulaur, després d'haver visitat el monestir, d'haver dinat amb els monjos al refetor i d'haver tingut una recreació conjunta. Poc després també ha marxat el P. Abat General.

ESTADÍSTICA DELS VISITANTS AL MONESTIR DE POBLET

En aquesta secció us oferim diverses notícies d'interès relacionades amb el monestir. En els dos articles següents el P. Tulla, prior del monestir, ens proporciona algunes dades d'interès sobre el nombre i procedència dels visitants de Poblet al llarg de l'any 2003.

En acabar-se l'any es fa el recompte i la valoració dels visitants que han vingut al Monestir de Poblet. Ens ha semblat que aquestes dades són d'interès per als lectors i lectores de la revista.

Gràfic 1

Van visitar el monestir durant l'any 2003 un total de 120.483 persones. S'exclouen d'aquest recompte les escoles, els visitants excepcionals, els menors de 12 anys i les visites procedents del camp d'aprenentatge "monestirs del Cister"¹. La primera dada que crida l'atenció, tal i com es pot observar el gràfic núm. 1, és que bastant més de la meitat dels visitants del monestir procedeixen de la península Ibèrica (83.741), seguits de la vora per francesos i belgues (21.707). A molta distància, i en tercer lloc, s'hi situen els holandesos (5.059).

Encapçalen de lluny el nombre de visitants els procedents de la resta d'Espanya (53.109) seguits dels qui procedeixen de terres catalanes (30.342). El nombre més alt de visites es va registrar al mes d'agost (16.164) seguit del mes d'abril (14.575). Això és lògic atès que són els mesos en què es concentren les vacances de pasqua i d'estiu.

En el gràfic 2 es pot observar l'aflluència del públic per mesos.

Gràfic 2

En el quadre estadístic es poden comptabilitzar els totals de visitants no turistes i en el gràfic 3 es pot analitzar el percentatge del total de visites incloent-hi, a més dels turistes, els altres col·lectius esmentats més amunt.

Quadre 1: Total de visitants no turistes l'any 2003.

Escoles.....	18.983
Visitants excepcionals.....	1.340
Camp d'aprenentatge.....	2.969
Menors de 12 anys i veïns.....	17.806

Gràfic 3: Distribució percentual de visitants.

Finalment hem elaborat un gràfic en el qual es pot fer una comparació de l'evolució del nombre de visitants entre el 1995 i 2003 distingint fins i tot entre el conjunt de visitants i les escoles (Gràfic 4).

Gràfic 4: Total visitants i escolars (des del 1995 ençà).

L'any en el qual es va assolir el màxim nombre de visitants va ser l'any 1997. El sostre de visitants escolars es va produir l'any anterior. Des de l'any 2000 el nombre d'escolars que ha visitat el monestir ha anat disminuint. El fenomen és perfectament explicable si tenim en compte la disminució progressiva del nombre d'escolars al conjunt de Catalunya en els darrers anys. En canvi el nombre de visitants del monestir, que havia anat disminuint en els tres darrers anys, ha manifestat en el passat 2003 un clar signe de recuperació.

Francesc M. Tulla

NOTES:

1. Els camps d'aprenentatge són institucions educatives de la Generalitat de Catalunya situades en indrets concrets que permeten un estudi més aprofundit i en ambients extraescolars de determinades temàtiques. A l'alberg Jaume I, a poc menys d'un quilòmetre del monestir, estan ubicades les aules del camp d'aprenentatge conegut amb el nom "monestirs del Cister". Les escoles que ho demanen poden passar-hi d'un a cinc dies. Tot i que el "menú" didàctic és molt diversificat, l'estudi dels monestirs del Cister -Poblet, Santes Creus i Vallbona- en constitueix un dels plats forts.

LA RUTA DEL CISTER

(1989-2003)

A Catalunya, si més no, quan es parla de la "Ruta del Cister" pràcticament tothom ja ho relaciona amb l'itinerari que cobreix els tres monestirs cistercencs de la Catalunya Nova: Poblet, Santes Creus i Vallbona de les Monges. En aquest breu article, el prior del monestir de Poblet, el P. Tulla, ens en fa una breu ressenya que s'il·lustra amb l'estudi de visitants realitzat per l'Oficina de Gestió de la ruta del Cister.

Presentació

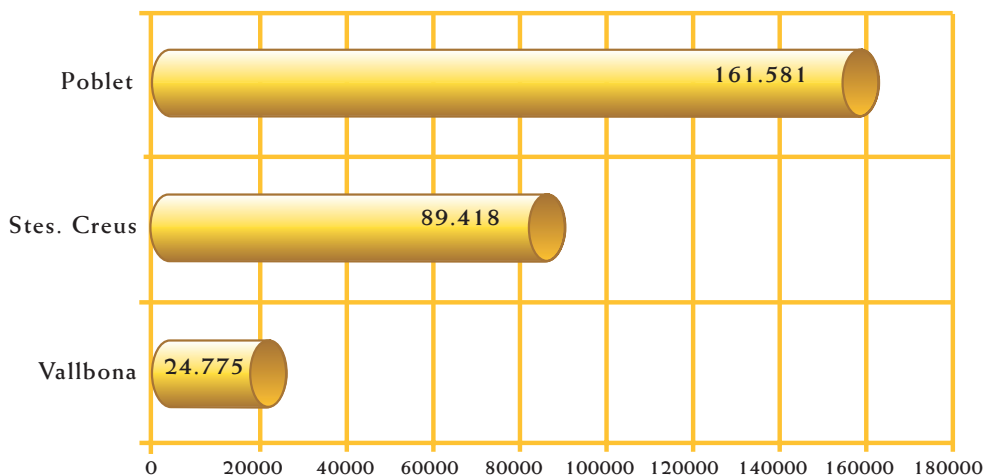
La "Ruta del Cister" comprèn els tres monestirs cistercencs que hi ha a la Conca de Barberà i a les comarques veïnes: Poblet, Santes Creus i Vallbona de les Monges. La idea va sortir d'un periodista de *El Pati* (Valls), el qual, per promoure el turisme d'interior, es va valer del reclam dels "monuments" de cada comarca. Com a "marca" neix el 1989 per iniciativa dels consells comarcals de

La Conca de Barberà, l'Alt Camp i l'Urgell, on estan ubicats els tres monestirs esmentats.

Encara que la "Ruta del Cister" convida fonamentalment a visitar i conèixer els tres monestirs cistercencs, del 1989 ençà, les tres comarques que en formen part han estat molt beneficiades pel turisme, especialment el que prové de l'àrea metropolitana de Barcelona i la res-

VISITANTS DE L'ANY 2003

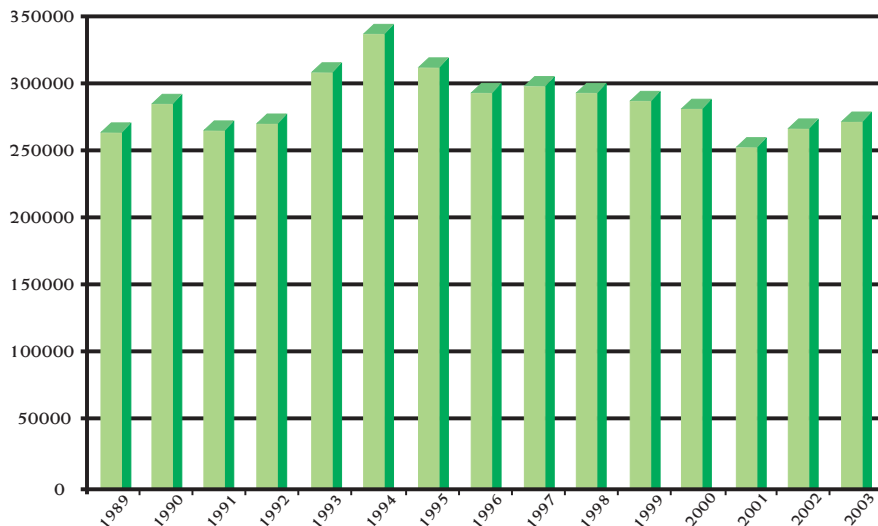

ta de Catalunya. Aquesta afirmació es veu reforçada per les xifres de visitants i de nous establiments turístics que s'han anat creant a la zona. Així doncs, la "Ruta del Cister" s'ha convertit en una font d'ingressos complementaris per a unes comarques tradicionalment poc afavorides. S'han creat noves empreses i s'han generat nous llocs de treball. I potser el que és més important, les tres

comarques han crescut amb força en les seves possibilitats de creixement turístic i d'aprofitament d'uns recursos que fins el 1989 eren desconeguts per a la majoria de la població catalana.

La "Ruta del Cister", doncs, és sinònim de turisme interior, de cultura i de monuments que són autèntiques joies arquitectòniques. Hem de tenir en

EVOLUCIÓ DEL NOMBRE DE VISITANTS (1989-2003)

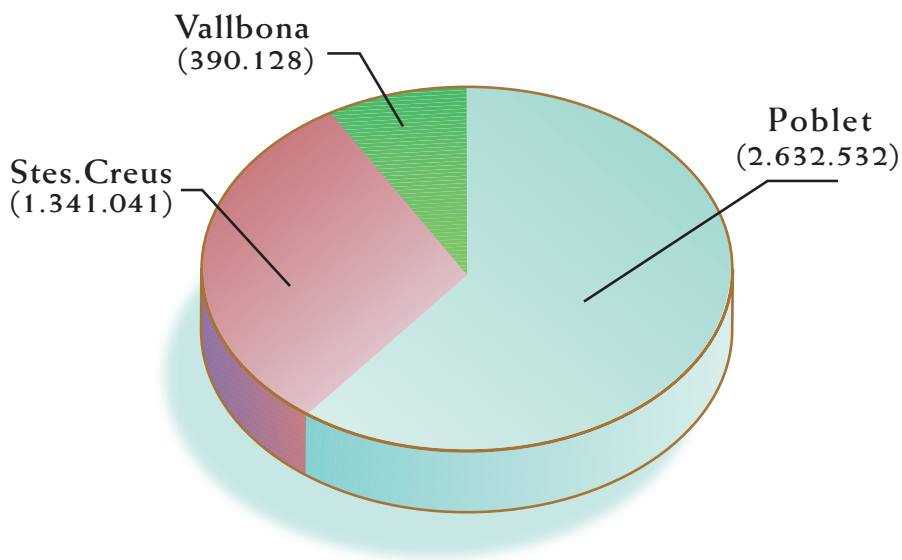

compte, però, que en els últims anys en el món del turisme s'ha anat produint un canvi de tendència cap a un gust particular per la valoració de l'entorn natural i del medi rural. Per tant, avui, les comarques incloses en la "Ruta del Cister" estan en un moment clau de transformació i aposten per una planificació de desenvolupament del turisme rural que, a més del patrimoni històric i cultural, ofereix als visitants un patrimoni natural i paisatgístic de gran atractiu. No caldria ni dir que la "Ruta

monestirs menys coneguts són els que proporcionalment es van beneficiar més de la promoció, encara que el monestir de Poblet, que també va incrementar el nombre de visitants, ha estat sempre el que ha rebut més turistes. Les xifres de l'any 2003, detallades en els quadres adjunts, indiquen un descens de visitants als tres monestirs, seguint una tònica detectada i analitzada els darrers sis anys.

Està clar que Poblet és el més beneficiat dels tres monestirs per diver-

DISTRIBUCIÓ PERCENTUAL DEL NOMBRE DE VISITANTS (1989-2003)

del Cister" neix, turísticament parlant, tenint sempre present la sostenibilitat i la voluntat de millora en un marc de qualitat.

Evolució del nombre de visitants

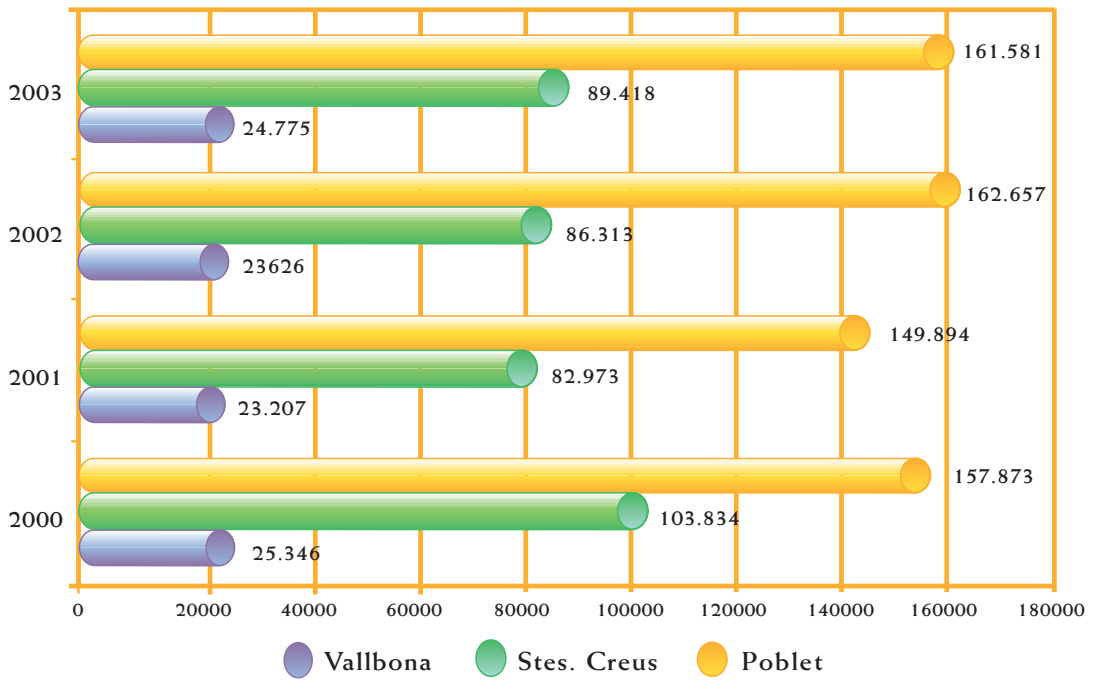
Des que es va iniciar la campanya de la "Ruta del Cister" l'increment de visitants als monestirs que configuren la ruta ha estat notori. Sens dubte els dos

motius: ubicació, valor arquitectònic, riquesa històrica com a conseqüència de ser panteó dels reis de la Corona d'Aragó, grau de conservació, distinció des del 1991 com a "Patrimoni de la Humanitat", l'oferta complementària que el rodeja, la valoració efectuada des de l'Administració i també des de la pròpia població, etc.

Des del naixement de la Ruta l'evolució de visitants dels tres monestirs

EVOLUCIÓ DEL NOMBRE DE VISITANTS PER MONESTIRS (2000-2003)

està marcada per l'any 1994 com la punta en què es reben més visitants mentre que l'any 2001 és la data en què se n'han rebut menys. L'evolució de la marca "Ruta del Cister", si la comparem amb el cicle de vida d'un producte, es pot considerar com bastant normal: es va crear, va créixer fins a arribar a un punt especialment significatiu a partir del qual, la disminució ha esta progressiva. Avui

s'ha arribat probablement al dia en què la Ruta del Cister s'ha de plantejar un canvi, una renovació de la marca i un nou impuls turístic. En això consisteix el projecte 2003-2006 que ja s'ha començat a desenvolupar i del qual s'esperen uns resultats a mig i llarg termini, no tant en quantitat sinó en la millora de la qualitat.

Francesc M. Tulla

PROFESSIONS TEMPORALS

Al monestir de Poblet recentment hi ha hagut dues professions temporals a la comunitat. Us en donem breu notícia.

El novicio **fray José Antonio Peramos y Díaz** hizo su profesión temporal (por un trienio) el día de San Juan, el 24 de junio de 2004, en la Sala Capitular del Monasterio de Poblet, con asistencia de sus familiares y amigos.

El novici **fra Salvador Batet i Candela** va fer la seva professió temporal (per tres anys) el dia de sant Bernat, el 20 d'agost del 2004, a la Sala Capitular del Monestir de Poblet, amb assistència de familiars i amics.

ACTIVITATS DELS ARXIUS MONTSERRAT TARRADELLAS I MACIÀ I DE LA CASA DUCAL DE MEDINACELI A CATALUNYA DEL MONESTIR DE POBLET

El fet que es trobin junts per a la consulta els arxius Montserrat Tarradellas i Macià i el de la Casa Ducal de Medinaceli a Catalunya al Monestir de Poblet, permet conèixer als investigadors la llarga i memorable història del nostre país, ja que sempre s'ha trobat en la vida de la Comunitat Cistercenca la tolerància, el respecte i el pacte per a aprofundir en les nostres arrels.

Pere III el Cerimoniós va disposar que tots els seus llibres d'història referents a la Corona d'Aragó i altres documents relacionats amb la seva vida fossin dipositats en el Monestir, per tal que les generacions futures poguessin conèixer i valorar objectivament els esforços que ell i els seus avantpassats havien realitzat per l'expansió i la consolidació de la seva Corona. Gràcies a aquest principi que ha esdevingut tradicional en la nostra vida política i que ha tingut continuïtat, després de set-cents anys, el Monestir de Poblet disposa d'un fons extraordinari per a fer possible aquest objectiu de l'antic rei.

Per aquest passat i present, l'Arxiu treballa amb la finalitat de fer un bon ús de tot el fons documental que custodia i resta obert a tots els investigadors i institucions que vulguin consultar-lo.

Enguany han manifestat el seu interès per a conèixer l'Arxiu el Molt Honorable Sr. Ernest Benach, president del Parlament

de Catalunya, que ens va visitar el passat mes de febrer; la Honorable Sra. Caterina Mieras, Consellera de Cultura de la Generalitat de Catalunya, que ho va fer el mes de juliol i l'Excm. Sr. Celestino Corbacho, president de la Diputació de Barcelona, el passat mes de setembre. També amb motiu de les Jornades Europees del Patrimoni, el Consell Comarcal de la Conca de Barberà va demanar

autorització al Pare Abat per a poder oferir una visita de Poblet des de nous punts de vista: l'espiritualitat, cultura i economia, incloent-t'hi dins de cultura la visita a l'Arxiu, que va tenir un ressò molt més ampli del que els seus propis organitzadors s'esperaven.

Després de la visita del M. H. Sr. Ernest Benach a l'Arxiu, aquest va manifestar al Pare Abat que s'estava preparant amb motiu del 25è. Aniversari de la constitució del Parlament de Catalunya,

en aquesta etapa democràtica, diverses activitats i, entre elles, una exposició sobre la significació política i històrica d'aquesta Institució en el decurs de la història de Catalunya i també una publicació sobre l'edifici del Palau. Per aquest motiu, li ha demanat poder consultar tot els fons documental que hi ha a l'Arxiu sobre els diputats de la República i poder reproduir l'escrit que el president Tarradellas, com a Conseller de Governació del Govern Macià l'any 1932, va redactar amb el títol "Habilitació del Parlament de Catalunya". En aquest escrit es recull com s'ha de portar a terme les obres d'habilitació, els articles de la premsa diària que parlen sobre el tema i el fons gràfic sobre el desenvolupament de les obres que s'estan realitzant.

Entre els textos del president Tarradellas hi ha complerta la Crònica Diària de la Generalitat de Catalunya des del 18 de juliol de 1936 fins el mes de febrer de 1938 (original i esborrany amb rectificacions fetes a mà pel propi president Tarradellas). Donada la importància del document, el director de l'Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions de la Generalitat de Catalunya va manifestar al Pare Abat d'incloure dintre de la col·lecció "Dietaris de la Generalitat de Catalunya" l'obra abans esmentada. Seria una coedició entre l'esmentada entitat Autònoma i l'Arxiu que permetrà conèixer amb detall els moments més tensos i complexos de la nostra història més recent.

L'Arxiu ha editat quatre volums amb textos inèdits del president Tarradellas titulats: Conferències pronunciades pel M. H. Sr. Josep Tarradellas i Joan l'any 1981 a la Universitat Internacional Menéndez y Pelayo de Santander, el 10 de juliol, i a l'Ateneu de Maó, el dia 9 d'octubre; Declaracions des del 19 de juliol de 1936 al 3 d'abril de 1937; Articles, pròlegs i discursos des del 13 d'abril de 1937 al 31 de desembre de 1938

i Dos mesos i mig al Departament de Cultura. Ara s'està preparant L'obra de la Comissió de les Indústries de Guerra. Raport d'actuació (1936-1938), amb el seu fons gràfic.

Aquests darrers anys l'Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià s'ha vist ampliat amb trenta-quatre noves donacions de persones coetànies al president Tarradellas. Des del mes d'octubre de 2003 fins el setembre de 2004 aquest arxiu ha rebut quaranta-vuit noves peticions, tenint en compte que hi ha investigadors que fa més de sis anys que vénen periòdicament per a consultar temes puntuals sobre els treballs que realitzen.

De l'Arxiu de la Casa Ducal de Medinaceli s'han rebut des del mes de gener fins l'octubre vuit noves peticions, amb l'observació que són persones que vénen diàriament fins que no acaben la recerca que estan fent.

El número de treballs publicats per historiadors que han estat investigant en aquests fons documentals, on han pogut consultar, comprovar o rectificar allò que aquests registres comporten com a testimoni de la nostra història, també s'han vist notablement incrementats.

Ens plau informar, a través d'aquest mitjà de comunicació, que per a poder consultar els arxius anteriorment esmentats s'ha d'escriure al Pare Abat del Monestir de Poblet indicant el fons que es vol consultar o bé telefonar al numero 977-87-00-89, ext. 234, i se'ls donarà una resposta immediata.

Amb aquest breu resum de les activitats que porta a terme aquest arxiu, hem de dir que aquest Monestir, que va ser bressol de la nostra història, segueix sent punt de confluència per tal que les futures generacions puguin conèixer in situ aquests testimonis escrits al servei del nostre país.

Montserrat Catalán

HISTÒRIA, ANÀLISI I RESTAURACIÓ DE LA SAGRISTIA NOVA DEL MONESTIR DE POBLET

Agustí Portales i Pons

El Dr. Agustí Portales i Pons va ser l'arquitecte aparellador que portà l'obra dirigida per l'arquitecte Dr. Joan Bassegoda entre els anys 1983 i 1985. Aquest llibre, potser injustament una mica desapercebut entre la bibliografia pobletana, respon al desig de l'autor de deixar constància de tot el gran treball de recuperació d'aquesta veritable joia del barroc català que és la Sagristia Nova del monestir, desconeguda fins llavors a causa dels grans danys soferts al segle XIX.

Tant de bo que totes les obres de restauració fetes al monestir (fins ara només el cimbori) tinguessin aquesta continuació en un llibre on es documentés tota la història de la peça restaurada, els seus avatars després de l'exclaustració i la seva posterior recuperació. Això ens permetria conèixer millor tots els aspectes de Poblet i el resultat final de les intervencions sofertes.

Aquesta obra diu molt a favor de les competències tècniques i també de les

qualitats d'investigador de l'autor. El llibre va ser editat a Tarragona pel Col·legi d'Arquitectes i hem de lamentar que la qualitat de la impressió no sigui prou bona per als mèrits del text, cosa que encara es fa més visible en l'aparell gràfic.

Després de situar l'edifici i explicar els diversos projectes de construcció, l'autor passa a analitzar amb gran detall tots els seus aspectes, des del contracte inicial fins a la rica decoració que malauradament no ha arribat fins a nosaltres. Després, com el seu títol indica, s'esplaià a analitzar i a explicar tot el procés de restauració en el qual ell fou un important col·laborador. La crònica dels treballs ens permet de viure amb realisme i gran aproximació allò que fou aquesta gran obra de restauració, que va gaudir de l'ajuda i l'interès personal del president Tarradellas.

Jesús M. Oliver

EL MONESTIR DE POBLET.

Un món de sensacions.

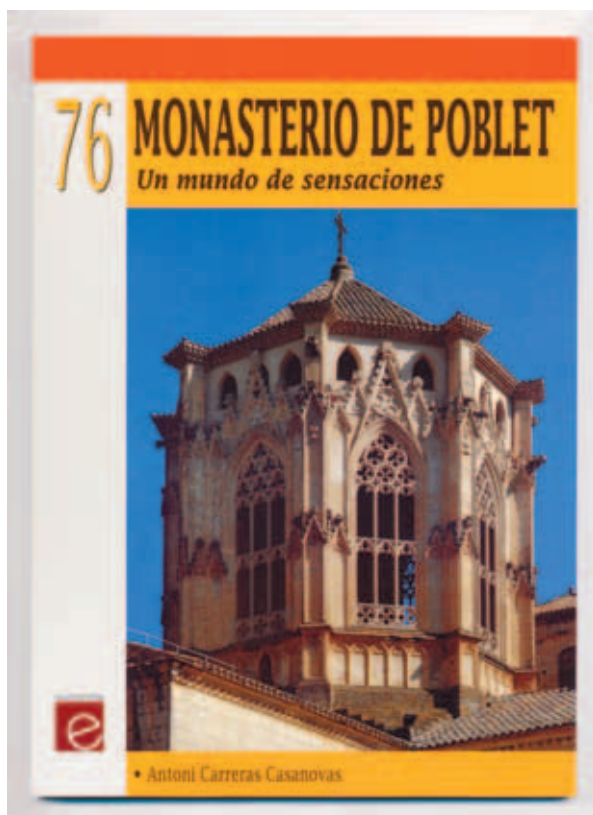
Antoni Carreras Casanovas

Nombroses i prou interessants són les guies publicades sobre el monestir de Poblet. Des de les més antigues, obra de Bofarull, fins a la de Josep Pla, hi ha una progressiva informació arran de les noves troballes, destruccions i restauracions.

Ara és l'historiador de L'Esplugu de Francolí Antoni Carreras Casanovas qui, de manera senzilla i magistral alhora fa la descripció del monestir i de la seva història, juntament amb els fets geogràfics i místics, per tal d'exposar amb eloqüents pinzellades les formes de l'exterior del cenobi i de les diferents dependències interiors, tot molt ben il·lustrat amb fotografies de Fernando Fernández.

Dedica especial atenció al panteó Reial, a les magnífiques estàtues jacsents restaurades per Frederic Marès, a la sala capitular amb les diverses tombes dels abats, a l'església i al seu imposant retaule alabastrí, al refetor, a la sala dels cups i al magnífic claustre major, tot voltat per la muralla del Cerimoniós i capçat per l'elegantíssima silueta del cimbori que, malgrat estar mancat del segon ordre establert al segle XIV, manté tota la delicadesa i formosor de l'estil gòtic gentil.

El qui visiti el monestir amb aquest volum a la mà pot realitzar un recorregut didàctic que li permetrà tenir una idea real

i veritable de tot aquest univers que significa l'abadia cistercenca de Santa Maria de Poblet, joia arquitectònica i artística envoltada en l'estoig lluminós i cromàtic del paisatge de la Conca de Barberà.

La gran pulcritud amb què es presenta el volum acredita l'experiència i coneixement de causa de l'editorial lleonesa, que ja ha publicat 76 monografies sobre patrimoni artístic.

Joan Bassegoda

AVUI: MONESTIR DE SANT BENET DE MONTSERRAT

La xarxa és plena d'informacions de l'obra de Déu en el món. Les noves tecnologies són un signe dels temps. Utilitzar-les per difondre el missatge de Crist i el seu testimoni ens permet arribar arreu del món. Un bon exemple d'aquest ús bo i sant de la xarxa és el web de les benedictines del monestir de sant Benet de Montserrat.

[<http://www.benedictines.cat.com/Montserrat/index.htm>]

El monestir de sant Benet

Tothom a Catalunya ha sentit a parlar del monestir de Montserrat. No són, però, pas tants els qui saben que a la vora del gran cenobi català, una mica més allunyat dels camins de les persones i en un entorn forçosament més silenciós, s'alça un monestir de nova planta i de llarga història on una comunitat de dones es dediquen també a la recerca de Déu segons la regla de sant Benet. Podeu visitar aquest monestir a través del seu magnífic web ofert en català, castellà, francès, anglès, alemany, italià i japonès.

El web del monestir

Dissenyat amb dinamisme, vigor i forma atractiva, el web de les benedictines ens forneix moltes informacions d'interès. D'entrada aconsellem la visita virtual del cenobi titulat "reportatge del monestir" i, a continuació, la lectura de la història de les seves arrels i dels temes anteriors de la seva història.

El web s'estructura en deu grans apartats: el monestir, eucaristia, ceràmica, videos, botiga, temes bíblics, espai virtual, pregàries, vida monàstica i diàlegs. Cadascun d'aquests apartats té el seu propi desenvolupament. Hi podeu trobar des d'anècdotes importants —l'última professió monàstica— fins al text de la regla de sant Benet, diversos temes bíblics

i d'història del monaquisme o una catequesi de l'eucaristia per a infants.

Un web per al diàleg

Destacaria dins del web l'espai "diàleg". Els monjos i les monges viuen separats però no pas aïllats. La seva vocació no comporta en absolut la negació a dialogar amb el món, ans al contrari. En aquest apartat es testimonia aquest carisma, començant per dialogar amb el món cristià i acabant amb cadascú de nosaltres en particular si ho desitgem. És de destacar l'apartat "pots preguntar", dins de la secció diàleg, on se'ns convida, com diu el títol, a proposar els nostres propis interrogants o a demanar tota mena d'aclariments que s'ofereixen a respondre'ns.

Visita aquest web: t'agradarà.

Cristòfol-A. Trepat